

Samenspel tussen wijkplatforms en gemeente in Lingewaard

Een onderzoek naar het functioneren van de wijkplatforms en het samenspel tussen wijkplatforms en gemeente in Lingewaard

Rekenkamercommissie Lingewaard

Status: eindversie (24-4-2014)

COLOFON

Elke gemeente in Nederland is wettelijk verplicht een rekenkamercommissie of rekenkamer te hebben. De rekenkamercommissie richt haar onderzoek vooral op de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het beleid van de gemeente. De commissie houdt zich bij dat onderzoek onder andere bezig met de volgende vragen:

- bereikt de gemeente de doelen die ze wil bereiken?
- maakt de gemeente waar wat ze belooft?
- kan de gemeente hetzelfde doen voor minder geld?

De rekenkamercommissie Lingewaard wil met haar onderzoek een bijdrage leveren aan een goed functionerende gemeente. Door de onderzoeksrapporten die de rekenkamercommissie uitbrengt, wil men voor de raad en de inwoners zichtbaar maken wat er terechtkomt van het door de raad vastgestelde beleid.

De rekenkamercommissie Lingewaard bestaat uit acht leden, die door de raad worden benoemd op voordracht van de in de raad vertegenwoordigde politieke partijen. De rekenkamercommissie wordt voorgezeten door een extern deskundige en ondersteund door een ambtelijk secretaris.

Samenstelling rekenkamercommissie (per 1-4-2014):

Voorzitter: Dr. G.H. Hagelstein

Leden: J. van den Beemt, N.J.G. Broex, J.W.H.G. Haafs, P.A.T. Hendriks, M.T.J. Janssen, D.H. Nijenhuis, A.H. van de Sant, M.C. Willemsen

Ambtelijk secretaris: mr. E.A.M. Masselink

Adres:

Rekenkamercommissie Lingewaard

Kinkelenburglaan 6

6681 BJ Bemmelen

Tel. 026 326 0111

Status rapport: definitief

Datum: 24-4-2014

Eerdere rekenkameronderzoeken:

- Onderzoek naar de Jaarrekening 2012 (2013)
- Onderzoek naar Gemeenschappelijke Regeling Bergerden (2013)

Voorwoord

Lokale democratie en betrokkenheid van burgers bij het bestuur is een groot goed. Maar staat ook steeds vaker onder druk. Wijkplatforms vormen een belangrijk instrument voor inwoners om, met de gemeente, vorm en inhoud te geven aan de veiligheid en het welbevinden van wijkbewoners. Lingewaard kent al een aantal jaren wijkplatforms die daar een belangrijke rol in spelen.

In dit rekenkamerrapport vindt u het onderzoek naar en een beoordeling van het functioneren van de wijkplatforms in de gemeente Lingewaard. De aanleiding voor het onderzoek is een motie van de gemeenteraad waarin de rekenkamercommissie wordt gevraagd "een evaluatieonderzoek te doen naar het functioneren van de wijkplatforms".

Het rapport bestaat uit:

Deel I – De bestuurlijke nota

Hierin staat een korte beschrijving van het onderzoek en de conclusies en aanbevelingen.

Deel II – De nota van bevindingen

Hierin staat een zestal databronnen en analyses beschreven waarop de conclusies en aanbevelingen zijn gebaseerd.

De meer uitgebreide data zijn in de bijlagen opgenomen. Hierin treft u o.a. ook de bestuurlijke reactie van het college van B en W aan.

Het onderzoek had niet kunnen uitgevoerd zonder de medewerking en bijdragen van een groot aantal respondenten en ook inwoners die de vragenlijst hebben ingevuld. Ook de wijkplatforms hebben, een groot aantal in twee etappes, hun inbreng geleverd. Dank voor de openhartige gesprekken. Wij zijn ervan overtuigd geraakt dat er veel kwaliteit, inzet, goede wil en uitvoeringskracht in de wijkplatforms is vertegenwoordigd. Dat potentieel kan en moet beter worden benut.

Wij hopen dat ons rapport mag bijdragen aan het beter functioneren van de wijkplatforms, aan het functioneren van degenen die verantwoordelijkheid dragen voor de wijkplatforms en indirect daarmee ook aan de vergroting van de legitimiteit en de uitvoeringskracht van het gemeentebestuur.

Namens de rekenkamercommissie,

Dr. Gerrit H. Hagelstein
voorzitter

Inhoudsopgave

Colofon	p. 2
Voorwoord	p. 3
Inhoudsopgave	p. 4
Samenvatting	p. 5

Deel I - Bestuurlijke nota	p. 7
1. Het onderzoek naar de wijkplatforms	p. 8
2. Conclusies en aanbevelingen	p. 10

Deel II - Nota van bevindingen	p. 14
3.1 Analyse van beleidsdocumenten	p. 15
3.2 Uitkomsten van het inwoneronderzoek	p. 23
3.3 Analyse van een vijftal projecten	p. 25
3.4 Het financiële kader	p. 25
3.5 Uitkomsten gesprekken met de wijkplatforms	p. 27
3.6 Uitkomsten gesprekken met respondenten	p. 29

Bijlagen:

- Bijlage 1 - Geraadpleegde literatuur
- Bijlage 2 - Normenkader functioneren wijkplatforms
- Bijlage 3 - Samenwerkingsovereenkomst en Uitvoeringsdocument
- Bijlage 4 - Samenvatting resultaten gesprekken met wijkplatforms
- Bijlage 5 - Uitkomsten inwoneronderzoek I&O
- Bijlage 6 - Overzicht recente ontwikkelingen (aangeleverd door de gemeentesecretaris als bijlage bij de reactie op het ambtelijk wederhoor)
- Bijlage 7 - Reactie van College van B&W

Samenvatting

Lingewaard kent een jarenlange traditie van wijkgericht werken. De wijkplatforms spelen daarbij een belangrijke rol. De gemeenteraad heeft de rekenkamercommissie gevraagd onderzoek te doen naar het functioneren van de wijkplatforms. De rekenkamercommissie heeft uit diverse bronnen informatie verzameld, gesproken met vertegenwoordigers van de wijkplatforms en een enquête uitgevoerd onder de inwoners.

De conclusies uit het onderzoek zijn:

1. Bekendheid

De bekendheid van de wijkplatforms is groot: 83% van de ondervraagden kent de wijkplatforms. Het belang ervan wordt erkend. De wijkplatforms werken jaarlijks mee aan uiteenlopende soorten projecten in de wijk, variërend van klein tot wat groter. Burgers herkennen de bijdrage van hun eigen wijkplatform daaraan echter maar zeer beperkt. Het gemiddelde rapportcijfer voor het functioneren van de wijkplatforms is een 6,1.

2. Draagvlak

De wijkplatforms beschikken over voldoende draagvlak bij en waardering van wijkbewoners. Dit betekent echter nog niet dat veel mensen mee (willen) doen aan een wijkplatform. Diverse wijkplatforms hebben moeite om hun personele bezetting rond te krijgen of mensen te vinden die willen helpen bij het uitvoeren van projecten. De waardering voor het instituut wijkplatforms staat onder druk door een aantal zaken dat het draagvlak en de waardering vermindert. De gebiedscoördinatoren krijgen, als schakel met het gemeentehuis, wel veel waardering van de wijkplatforms.

3. Communicatie met de wijkbewoners

De wijkplatforms hebben moeite om de meningen en opvattingen van de wijkbewoners als input voor hun werkplannen en handelen te nemen. Er zijn diverse mogelijkheden (vergaderingen, inloopspreekuur, soms van deur tot deur) tot het wederzijds wisselen van onderlinge wensen en verwachtingen maar dat uit zich niet in de waarderingcijfers van de inwoners. De meeste wijkplatforms hebben inmiddels een website, maar ook via dit medium verloopt de communicatie nog niet veel beter. Intenties om een en ander te verbeteren hebben (nog) niet het beoogde effect. Ook de beperkte actieve betrokkenheid van burgers bij de wijkplatforms en de gebrekkige communicatie van en met de gemeentelijke organisatie zijn hier debet aan.

4. Communicatie met het gemeentehuis

De communicatie tussen wijkplatforms en gebiedscoördinatoren enerzijds en de ambtenaren in het gemeentehuis anderzijds verloopt erg moeizaam. Dit probleem is al eerder gesignaleerd¹ maar de verantwoordelijken zijn tot nu toe niet in staat gebleken dit probleem op te lossen. Vanuit het gemeentehuis heeft men moeite te voldoen aan de afspraken over (tijdige) informatie-uitwisseling, het nakomen van afspraken en het proactief informeren van belanghebbenden. Het gevolg is dat (nog steeds) status en taakomvang van wijkplatforms onduidelijk zijn, dat vragen van wijkplatforms niet naar behoren worden afgehandeld en dat uiteindelijk wijkplatforms en bewoners minder gemotiveerd raken om zich in te zetten dan wel afhaken. De motivatie van een aantal wijkplatforms om zich te willen blijven inzetten is daardoor tot een minimum gedaald.

---

¹ Zie par. 3.1.3, 3.1.4 en 3.1.5.

5. Eigen organisatie wijkplatform op orde

De mate waarin de wijkplatforms de eigen organisatie op orde hebben, varieert per wijkplatform. Verbeterpunten liggen in het formuleren van jaarplan, het op sterkte hebben/krijgen van de bezetting, het verduidelijken van de taakverdeling met de gemeente en het (eerder) betrokken willen worden c.q. zijn bij gemeentelijk beleid dat van invloed gaat zijn op de wijkbewoners. De regelmatige contacten met de gebiedscoördinator, die tevens het budget beheert, zijn een belangrijke voorwaarde voor het goed kunnen uitvoeren van een project. Diverse wijkplatforms noemen het kunnen rekruteren van voldoende vrijwilligers voor bestuurlijke en andere taken als aandachtspunt.

6. Doelmatige omgang met (eigen) middelen/budget.

Wijkplatforms hebben een bescheiden budget per jaar om projecten uit te voeren (ca. 25%). Het overige, grotere deel (75%) is bestemd voor de (salaris)kosten van de gebiedscoördinatoren. Tot slot is er de overige ambtelijke inzet bij de voorbereiding en uitvoering van projecten. De kostenverdeling 25%-75% (25% van budget voor projecten en 75% voor personele en andere kosten) wordt nog schever als daarbij ook de overige ambtelijke kosten worden betrokken en zouden worden toegerekend.

Uit de beperkte toetsing (van vijf projecten) kwam naar voren dat de toerekening van de verschillende kosten aan de projecten van de wijkplatforms niet is na te gaan. De wijze waarop dit budget op gemeentelijk niveau wordt geadmistreerd is ondoorzichtig.

Gelet op deze kostenverhouding moet deze als "niet doelmatig" worden gekwalificeerd.

Het bovenstaande leidt tot de conclusie dat het systeem van de wijkplatforms in een behoefte van inwoners en gemeentebestuur voorziet, maar dat er verandering dient te komen in de wijze waarop de wijkplatforms worden gefaciliteerd en ondersteund door de gemeente. Dat zit 'm veel minder in de hardware (geld, middelen, in mindere mate bevoegdheden) maar veel meer in de software (afstemming, afspraken nakomen, samenwerking op basis van gelijkwaardigheid). Het zal vooral de ambtelijke organisatie moeten zijn die daartoe de benodigde stappen zet. Dit zit al jaren in de pen, maar het komt er in de praktijk nog steeds niet uit. Van diverse in de beleidsnotities geformuleerde doelstellingen, zoals "de rol van wijkplatforms bij het vormgeven en uitvoeren van burgerparticipatie op gemeentelijk niveau", is niet veel terecht gekomen.

Op basis van deze conclusies heeft de rekenkamercommissie een zestal aanbevelingen voor het college van B&W geformuleerd en twee aanbevelingen voor de gemeenteraad.

Deel I - Bestuurlijke Nota

Deel I - Bestuurlijke nota

1. Het onderzoek naar de wijkplatforms

1.1 Aanleiding onderzoek

Op 15 november 2012 heeft de gemeenteraad van Lingewaard een motie aangenomen waarin de rekenkamercommissie wordt verzocht "een evaluatieonderzoek te doen naar het functioneren van de wijkplatforms".

Eén van de overwegingen stelt dat "momenteel het inzicht ontbreekt in hoeverre wijkplatforms als overlegvorm en uitvoeringsondersteuner van en voor de gemeente, de beoogde toegevoegde waarde leveren".

De rekenkamercommissie heeft, na ampel beraad, graag gevolg gegeven aan het verzoek van de gemeenteraad.

1.2 Het belang

Lingewaard kent een jarenlange traditie van wijkgericht werken. Wijkplatforms spelen daarbij een belangrijke rol. Met hun werkplannen en de uitvoering van projecten, zijn de wijkplatforms een belangrijke schakel in de relatie tussen gemeente en inwoners. Het wijkplatform is een adviesorgaan vanuit de wijk voor het college van B en W. Het platform bestaat uit een groep inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van organisaties die actief zijn in de wijk.² De leden wonen in de wijk of hebben er een onderneming. Zij zijn gemotiveerd zich vrijwillig in te zetten voor de publieke zaak in hun wijk. Wijkplatforms werken daarbij samen met burgers, de gemeente, politie en belanghebbende derden.

Met het functioneren van de wijkplatforms zijn veel energie en middelen gemoeid van inwoners en vrijwilligers. Het maatschappelijk belang ervan is behoorlijk groot. Er is ook een financieel belang: elk wijkplatform krijgt jaarlijks een budget voor de uitvoering van projecten in de wijk. Samen met de motie van de gemeenteraad vormen deze belangen voldoende redenen voor de rekenkamercommissie dit onderzoek uit te voeren. Daarbij wordt, waar mogelijk een vergelijking gemaakt met een eerder rekenkameronderzoek uit 2004.

1.3 Vraagstelling

Op basis van de overwegingen in de motie³ en eerdere onderzoeken⁴ is de rekenkamercommissie in dit onderzoek nagegaan hoe het functioneren van de wijkplatforms in de gemeente Lingewaard naar de stand van 1 september 2013 moet worden beoordeeld.

Gebaseerd op de motie en een kort vooronderzoek is als hoofdvraag geformuleerd: in hoeverre leveren de wijkplatforms in Lingewaard toegevoegde waarde als overlegvorm en als uitvoeringsondersteuner voor de gemeente op het gebied van veiligheid en leefbaarheid?

Als onderzoeksvragen zijn geformuleerd:

1. Wat is het oordeel van burgers over het functioneren van de wijkplatforms?
2. Hoe oordelen de wijkplatforms over hun eigen functioneren en de rol van de gemeente daarbij?
3. Hoe verloopt de financiële ondersteuning van de wijkplatforms?

1.4 Methodiek

De onderzoeksvragen zijn onderzocht door vanuit diverse bronnen informatie te verzamelen:

² Visie Gebiedsgericht Werken Gemeente Lingewaard, 2009, p. 1.

³ Motie Gemeenteraad Lingewaard d.d. 8-11-2012, ingediend door fractie Lingewaard.NU.

⁴ Behalve het onderzoek van de rekenkamercommissie uit 2003 zijn enkele andere onderzoeken verschenen.

- a. de meest relevante gemeentelijke beleidsdocumenten;
- b. een representatieve enquête onder de inwoners van Lingewaard over diverse aspecten van het functioneren van de wijkplatforms en hun mate van tevredenheid daarover. Het betreft hier een gedeeltelijk herhalingsonderzoek van het eerdere rekenkamercommissieonderzoek zodanig dat de resultaten met elkaar vergeleken kunnen worden. De vragenlijst is verder aangevuld met relevante onderwerpen die betrekking heeft de recente Samenwerkingsovereenkomst en het daarop gebaseerde Uitvoeringsdocument;
- c. gesprekken met alle wijkplatforms over belangrijke aspecten van hun functioneren (dat zijn: organisatie, taakopvatting, uitvoering van projecten, financiën, samenwerking met de gemeente, resultaten en draagvlak, verbeterpunten);⁵
- d. een steekproef van 5 projecten van wijkplatforms waarin op projectniveau wordt getoetst en ook het financiële kader in beeld is gebracht;
- e. een aantal gesprekken met gemeentelijke vertegenwoordigers (portefeuillehouders, managers en gebiedscoördinatoren).

Het onderzoek heeft als doel uitspraken te kunnen doen over het functioneren van de wijkplatforms als geheel en niet om oordelen te geven over afzonderlijke wijkplatforms.

Via de afzonderlijke gesprekken met de wijkplatforms en via de publieksenquête is wel op onderdelen informatie verzameld die naar individuele wijkplatforms herleidbaar is.

1.5 Normenkader

Om de uitkomsten uit de diverse bronnen te kunnen beoordelen heeft de rekenkamercommissie een normenkader opgesteld. Dit normenkader geeft weer hoe de wijkplatforms en hun samenwerkingspartners idealiter zouden moeten functioneren. Deze beoordelingsnormen zijn in hoofdzaak ontleend aan de gemeentelijke beleidsdocumenten, het Uitvoeringsdocument en, waar nodig, verder aangevuld met normen die ontleend zijn aan onderzoek van andere rekenkamercommissies, literatuur of wetenschappelijke bronnen.

Deze aanpak heeft geleid tot de volgende algemene normen voor het functioneren van de wijkplatforms:

1. herkenbare en effectieve bijdrage aan projecten in de wijk;
2. voldoende draagvlak bij of waardering van de wijkbewoners voor de platforms;
3. goede communicatie met de wijkbewoners;
4. goede communicatie met het gemeentehuis;
5. eigen organisatie wijkplatform op orde;
6. doelmatige omgang met (eigen) middelen/budget.

Opmerkingen bij het normenkader:

- In enkele gevallen is het mogelijk uitspraken te doen over een individueel wijkplatform. In de meeste gevallen zijn de bevindingen uit de verschillende bronnen geaggregeerd tot bevindingen voor de gezamenlijke wijkplatforms.
- Een aantal normen is kwantitatief van aard, een aantal kent een meer kwalitatieve beoordeling. Enige overlap tussen de verschillende normen is daarbij onvermijdelijk.
- Voor een meer gedetailleerd normenkader met betrekking tot het concrete functioneren van de wijkplatforms wordt verwezen naar de uitgangspunten/normen die zijn opgenomen in het Uitvoeringsdocument van de gemeente en de wijkplatforms (2011).
- De koppeling van de bevindingen aan deze normen maakt het vervolgens mogelijk oordelen te geven over het functioneren van de wijkplatforms. De interpretatie en

⁵ Er zijn twee kernen die een aparte positie innemen: Angeren en Ressen. Met zowel Strijdbaar Angeren en de Vereniging Dorpsbelangen Ressen zijn gesprekken gevoerd. De laatste is onderdeel van het wijkplatform Bemmelen-West. Met de vertegenwoordiging van Doornenburg kon in eerste instantie geen gesprek worden gevoerd, hiervan is een schriftelijke reactie ontvangen. Op 16-4-2014 heeft dit gesprek alsnog plaats gevonden.

waardering van deze oordelen (vindt men een oordeel goed, slecht of anders?) is uiteindelijk aan de lezer zelf.

2. Conclusies en aanbevelingen

De conclusie uit dit onderzoek is dat de inwoners van Lingewaard nog steeds behoefte hebben aan wijkplatforms voor het samen werken aan veiligheid en welbevinden in hun wijk. De behoefte en de inzet die daarvoor vanuit de wijkplatforms geleverd wordt is groter in de klein(ere) kernen dan in de meer stedelijke wijken. Er is verder een behoorlijke variatie in de bijdrage die de veertien wijkplatforms in de gemeente daaraan leveren.

Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie dat de inzet van gemeente, wijkplatforms en gebiedscoördinatoren (de schakels tussen wijkplatform en gemeente) nog lang niet het beoogde resultaat heeft opgeleverd. Na tien jaar inzet van middelen en mensen is de tevredenheid van burgers krap aan voldoende maar niet toegenomen sinds 2004. Sinds 2004 zijn er vele beleidsdocumenten gemaakt, doelen geformuleerd, onderlinge afspraken gemaakt etc. De geformuleerde doelen zijn in de praktijk nog niet bereikt. De gebruikte bronnen wijzen dat uit, met name het onderzoek onder de inwoners, maar ook de gesprekken met de verschillende respondenten.

Het gehanteerde normenkader formuleert aan welke eisen een goed functionerend systeem van wijkplatforms moet voldoen (de meer uitgebreide versie staat in bijlage 2). Per norm wordt hieronder aangegeven wat de belangrijkste conclusies van dit rapport zijn.

1. Herkenbare en effectieve bijdrage aan projecten in de wijk

De bekendheid van wijkplatforms is groot (83%). Het belang ervan wordt erkend. De wijkplatforms werken jaarlijks mee aan uiteenlopende soorten projecten in de wijk, variërend van klein tot wat groter. Maar burgers herkennen de bijdrage van hun eigen wijkplatform daaraan maar zeer beperkt. Het gemiddelde rapportcijfer voor het functioneren van de wijkplatforms is een 6,1.

2. Voldoende draagvlak bij of waardering van de wijkbewoners voor de platforms

De wijkplatforms beschikken over voldoende draagvlak en waardering bij wijkbewoners. Dit betekent echter niet dat veel mensen mee (willen) doen aan een wijkplatform. Diverse wijkplatforms hebben moeite om hun personele bezetting rond te krijgen of mensen te vinden die willen helpen bij het uitvoeren van projecten. In Angeren en Doornenburg heeft men daar geen moeite mee.

De waardering voor het instituut wijkplatforms staat onder druk door een aantal zaken dat het draagvlak en de waardering vermindert (zie hieronder).

De gebiedscoördinatoren krijgen veel waardering van de wijkplatforms. Het lastige van hun taak, als "linking pin", wordt gezien maar dat inzicht leidt niet tot aanpassingen die een meer effectiever optreden mogelijk maken.

3. Goede communicatie met de wijkbewoners

De wijkplatforms hebben moeite om de meningen en opvattingen van de wijkbewoners als input voor hun werkplannen en handelen te nemen. Er is wel sprake van de mogelijkheden tot het wederzijds wisselen van onderlinge wensen en verwachtingen (vergaderingen, inloopsprekuren) maar dat uit zich niet in de waarderingcijfers van de inwoners. De meeste wijkplatforms hebben inmiddels een website, maar ook via dit medium verloopt de communicatie nog niet veel beter.

Er zijn op papier goede en gedetailleerde afspraken maar deze zijn in de praktijk niet van grote betekenis. Daarbij beklagen de wijkplatforms zich regelmatig over de veelheid aan regels en procedures.

4. Goede communicatie met het gemeentehuis

Een belangrijke oorzaak voor de lage tevredenheidcijfers ligt in de wijze waarop wijkplatforms en vooral de gebiedscoördinatoren communiceren met hun collega's in het gemeentehuis. Dit probleem is al eerder gesignaleerd⁶ maar de verantwoordelijken zijn tot nu toe niet in staat gebleken dit probleem op te lossen. Het gevolg is dat (nog steeds) status en taakomvang van wijkplatforms onduidelijk zijn, dat vragen van wijkplatforms niet naar behoren worden afgehandeld en dat uiteindelijk wijkplatforms en bewoners minder gemotiveerd raken om zich in te zetten.

Aan de vrijwilligers van de wijkplatforms worden behoorlijke eisen gesteld via de geformuleerde afspraken. De steeds bredere taakstelling van het wijkplatform maakt het hen niet makkelijk om hieraan, met hun beperkte tijd en middelen, te voldoen.

Uit de Atos-rapportage rijst het beeld op dat achter het delen van de goede informatie op de gewenste en geëigende momenten een soort van machtsstrijd gaande is tussen enerzijds de wijkplatforms en de gebiedscoördinatoren en anderzijds de vakinhoudelijke teams. Een aantal professionals uit het gemeentehuis heeft moeite te voldoen aan de afspraken over (tijdige) informatie-uitwisseling, het nakomen van afspraken en het proactief informeren van belanghebbenden.

5. Eigen organisatie wijkplatform op orde

De mate waarin de wijkplatforms de eigen organisatie op orde hebben, varieert per wijkplatform. Verbeterpunten liggen in het formuleren van jaarplan, het op sterkte hebben/krijgen van de bezetting, het verduidelijken van de taakverdeling met de gemeente en het (eerder) betrokken willen worden c.q. zijn bij gemeentelijk beleid dat van invloed gaat zijn op de wijkbewoners. De regelmatige contacten met de gebiedscoördinator, die tevens het budget beheert, zijn een belangrijke voorwaarde voor het uitvoeren van een project. Of deze projecten ook aantoonbaar de instemming van de achterban hebben, is een aangelegenheid die niet de eerste prioriteit van de wijkplatforms heeft en ook niet door de gebiedscoördinator wordt getoetst.

De wijkplatforms hebben al meer dan genoeg moeite om vrijwilligers te vinden die in en rond het bestuur van het wijkplatform actief willen zijn.

6. Doelmatige omgang met (eigen) middelen/budget.

Wijkplatforms hebben een bescheiden budget per jaar om projecten uit te voeren. Het budget is gerelateerd aan het aantal wijkbewoners. In 2013 bedroeg dit € 118.000,- voor de projecten van de wijkplatforms. Het overige deel van het budget (75%) is bestemd voor de kosten van met name de gebiedscoördinatoren.

De wijze waarop dit budget op gemeentelijk niveau wordt geadministreerd is ondoorzichtig. Uit de beperkte toetsing (van vijf projecten) kwam naar voren dat de toerekening van de ambtelijke kosten aan projecten niet is na te gaan. Dat geldt bijvoorbeeld voor de kosten van voorbereiding, afstemming en uitvoering van projecten.

Minimaal 75% van het budget wordt nu gebruikt om 25% van het budget te kunnen uitgeven. En met inachtneming van de niet toegerekende kosten ligt het percentage van 25% effectief nog lager.

Op basis van de uitgevoerde toetsing komt de besteding van het budget de rekenkamercommissie dan ook als ondoelmatig voor.

7. Verhouding platforms en gemeente: loslaten of aanlijnen?

---

⁶ Zie par. 3.1.3, 3.1.4 en 3.1.5.

De verhouding tussen de gemeentelijke organisatie, bestuurlijk en ambtelijk, enerzijds en de wijkplatforms anderzijds, is ingewikkeld. Er zijn naast de formeel vastgelegde afspraken en communicatielijnen ook meer informele contacten tussen bestuurders, politici, ambtenaren en vertegenwoordigers van platforms, het informele netwerk. Diverse documenten en afspraken beogen deze verhoudingen te structureren. Maar deze regulering voorziet niet de verwachting en de behoefte van veel wijkplatforms om de eigen zaken in hun wijk zelf te kunnen regelen door meer zelfstandigheid en een directere toegang tot de sleutelfiguren in de gemeentelijke organisatie. Dat vertaalt zich ook in een wens om budget voor het ambtelijk management van deze complexe verhouding over te hevelen naar meer zelfstandig functionerende platforms. Dit thema vraagt naar het oordeel van de rekenkamercommissie om een diepgaande bezinning, te beginnen aan de kant van de gemeente, over de functie van inwonerparticipatie in een veranderende samenleving. Een samenleving waarin de overheid meer moet loslaten en meer aan de eigen verantwoordelijkheid van inwoners wordt overgelaten.⁷

De rekenkamercommissie heeft kennis genomen van een "informatienota" voor de gemeenteraad d.d. 18-2-2014, die ook betrekking heeft op de wijkplatforms. Wij missen hierin een aanduiding van de fundamentele richting die het gemeentebestuur daarin voorstaat. Dat leidt tot de aanbeveling om hierover met gemeentebestuur en wijkplatforms een discussie te voeren, alvorens onder de inwoners wordt geïnventariseerd wat zij verwachten, hoe zij betrokken willen worden en welke verantwoordelijkheid zij als burger, bijvoorbeeld in de vorm van een wijkplatform, willen dragen.

Bij een aantal wijkplatforms heeft de beschreven situatie, of onderdelen daarvan, tot grote onvrede geleid en één wijkplatform heeft zijn activiteiten inmiddels gestaakt. Andere wijkplatforms zijn, zij het voorzichtig, tevreden over enkele recente verbeteringen, zoals de manier waarop vragen van wijkplatforms worden geadmistreerd. Grosso modo geven de meeste wijkplatforms aan dat er nog veel verbeteringen nodig zijn in de communicatie tussen gemeentehuis en wijkplatforms en het afstemmen van de onderlinge verwachtingen.

Het bovenstaande leidt tot de conclusie dat het systeem van de wijkplatforms in een behoefte voorziet, maar dat er verandering dient te komen in de wijze waarop zij worden gefaciliteerd en ondersteund door de gemeente. Daarmee kan de toegevoegde waarde van de wijkplatforms aanmerkelijk worden vergroot. Dat zit 'm veel minder in de hardware (geld, middelen, in mindere mate bevoegdheden) maar veel meer in de visie op hun plaats in de lokale samenleving en de software (afstemming, afspraken nakomen, samenwerking op basis van gelijkwaardigheid). Het zullen met name het College en de ambtelijke organisatie moeten zijn die daartoe de vervolgstappen zetten. Dit zit al jaren in de pen, maar het komt er in de praktijk nog steeds niet uit.

Daarbij wordt er nog steeds gezocht naar de goede balans tussen enerzijds bemoeienis vanuit de gemeente en anderzijds de uitvoeringsvrijheid voor de wijkplatforms: loslaten of aanlijnen? Zichtbaar lijkt te zijn dat de gemeente daarin meer ruimte en vertrouwen aan de wijkplatforms wil geven waar het gaat om deze uitvoeringsruimte. In de praktijk is dit, nog steeds, lastig te realiseren. In de eerste plaats omdat wijkplatforms qua statuus en uitvoeringskracht verschillen vertonen. In de tweede plaats omdat het proces van "loslaten" en "vertrouwen geven" vanuit de gemeente moeilijk blijkt te verlopen. Van diverse in de beleidsnotities geformuleerde doelstellingen, zoals "de rol van wijkplatforms bij het vormgeven en uitvoeren van burgerparticipatie op gemeentelijk niveau",⁸ is daardoor (nog) niet veel terecht gekomen. Dat

---

⁷ Recentelijk hierover bijvoorbeeld de rapporten en adviezen van de Raad voor de maatschappelijke ontwikkeling (Rmo) en de Raad voor het openbaar bestuur (Rob).

⁸ Zie par. 3.1.4.

heeft als gevolg dat het functioneren van de wijkplatforms zich niet heeft kunnen ontwikkelen en de door alle betrokkenen beoogde toegevoegde waarde niet kan worden gerealiseerd.

Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande conclusies komt de rekenkamercommissie tot de volgende aanbevelingen:

Aanbevelingen aan het College van B en W:

1. Maak werk van de benodigde cultuuromslag om het interne draagvlak in de ambtelijke organisatie en de benodigde proactieve houding te realiseren.
2. Zorg voor een betere doorzettingsmacht van de gebiedscoördinatoren in relatie tot de ambtelijke organisatie.
3. Leg vast wat de uitvoeringsruimte van de wijkplatforms is en stem daar de benodigde ondersteuning en facilitering op af.
4. Zorg voor een transparante systematiek van kosten(toerekening), waarmee inzichtelijk wordt wat de werkelijke kosten, en ook de opbrengsten, van de systematiek van de wijkplatforms zijn.
5. Zorg ervoor dat de kosteneffectiviteit⁹ van het beschikbare budget voor de wijkplatforms omhoog gaat.
6. Maak méér werk van de communicatie en relatie met de wijkplatforms en hun vrijwilligers. Geef daarbij een betekenisvolle inhoud aan de onderlinge samenwerking.

Aanbevelingen aan de gemeenteraad:

7. Organiseer en voer een fundamentele discussie met gemeenteraad en wijkplatforms over rol en bijdrage van de wijkplatforms aan de lokale samenleving.
8. Formuleer een duidelijke opdracht aan het college van B en W om het bovenstaande te realiseren en monitor de voortgang en effecten door:
  - a. duidelijke doelen te bepalen met betrekking tot de kernelementen van het functioneren van de wijkplatforms;
  - b. een periodieke rapportage van het college van B en W te vragen en te bespreken;
  - c. periodiek met het veld (de Stuurgroep of een andere vertegenwoordiging) de voortgang en knelpunten te bespreken.

---

⁹ In de zin dat er van het beschikbare budget verhoudingsgewijs meer aan concrete projecten van de wijkplatforms wordt uitgegeven en minder aan ambtelijke kosten, coördinatie en andere kostencategorieën. Een belangrijke relatie daartoe ligt bij aanbeveling 2, want met meer doorzettingsmacht van de gebiedscoördinatoren kunnen zij effectiever en doelmatiger opereren.

Deel II - Nota van bevindingen

Deel II - Nota van bevindingen

In deze nota van bevindingen presenteert de rekenkamercommissie de uitkomsten van de deelonderzoeken.

Dit betreft achtereenvolgens:

- 3.1 Analyse van beleidsdocumenten
- 3.2 Uitkomsten van het inwoneronderzoek
- 3.3 Analyse van een vijftal projecten en het bijbehorende financiële kader
- 3.4 Uitkomsten gesprekken met de wijkplatforms
- 3.5 Uitkomsten gesprekken met respondenten

3.1 Analyse van beleidsdocumenten

In deze paragraaf worden relevante beleidsdocumenten over rol en positie van de wijkplatforms kort weergegeven en geanalyseerd. Deze beleidsmatige setting biedt de context waarin het functioneren van de wijkplatforms en de concrete onderzoeksvragen zijn gesitueerd. Mede vanuit deze beleidsmatige context kunnen de antwoorden op de onderzoeksvragen geduid en geïnterpreteerd worden. Vervolgens kunnen hieruit mogelijk ook verklaringen worden gedestilleerd voor de antwoorden op de onderzoeksvragen.

De onderzoeksperiode liep tot 1-9-2013. Omdat ook na dat moment zich een aantal relevante onderzoeksontwikkelingen heeft voorgedaan zijn die, op aangeven van de gemeentesecretaris bij het ambtelijk wederhoor, als bijlage bij dit rapport opgenomen (bijlage 6: Overzicht relevante ontwikkelingen).

3.1.1 Onderzoek wijkplatforms, Rekenkamercommissie Lingewaard, 27-2-2004

Inhoud

In 2004 heeft de rekenkamercommissie een rapportage uitgebracht over een onderzoek naar het functioneren van de wijkplatforms in de periode 2002-2003.¹⁰ In deze (begin)periode werden de wijkplatforms vooral gezien als een onderdeel van en schakel in het integraal veiligheidsbeleid. In dit onderzoek werden de wijkplatforms in beeld gebracht (doelen, activiteiten, organisatie, kosten) en werd gekeken naar de resultaten en effecten van hun optreden. Uitgangspunt voor de beoordeling vormde de nota Integraal Veiligheidsbeleid waarin als doelstelling van het beleid ten aanzien van de platforms wordt geformuleerd 'het streven om te komen tot samenwerking met de verschillende partners bij het aanpakken van veiligheidsproblemen op wijkniveau.' Volgens de nota is het beleid ten aanzien van de wijkplatforms effectief als:

- het is afgestemd op de plaatselijke situatie;
- het integraal is als de problematiek daarom vraagt;
- het de gemeente in staat stelt om slagvaardig te opereren;
- bij het ontwikkelen en uitvoeren ervan relevante partijen worden betrokken.

In de praktijk blijkt dat de gerealiseerde projecten te maken hebben met zowel veiligheid als leefbaarheid. Een zeker accent leek daarbij te liggen op verkeersveiligheid.¹¹

In dit rekenkamerrapport wordt onder andere geconcludeerd dat:

- de gemeentelijke ondersteuning van de wijkplatforms redelijk goed is;
- platforms na verloop van tijd beter bij het ontwikkelen van beleid zijn/worden betrokken;
- de samenwerking met de gemeentelijke afdelingen wisselend wordt beoordeeld;
- er kritisch wordt gesproken over de bejegening door de ambtelijke organisatie (p. 8);

¹⁰ Onderzoek Wijkplatforms, Rekenkamercommissie Lingewaard, 27 februari 2004.

¹¹ Onderzoek Wijkplatforms Rekenkamercommissie, 2004, p. 11.

- er relatief veel projecten worden uitgevoerd en gerealiseerd (in periode 2002-2003: 53);
- wijkplatforms zelf relatief tevreden waren over hun prestaties (p.11);
- de bekendheid van burgers met wijkplatforms groot blijkt te zijn (p. 11);
- meer dan 90% van de 1100 ondervraagden het belangrijk vindt dat er een wijkplatform is;
- de gemiddelde waardering van inwoners voor de wijkplatforms een 6,6 scoort;
- het belangrijkste aandachtsgebied voor de toekomst 'veiligheid' is;
- de direct aan de platforms toe te rekenen kosten ca. € 640.000, - bedragen. Indirecte kosten laten zich moeilijk bepalen.

Als belangrijk aandacht- c.q. knelpunt benoemde de rekenkamercommissie toen het functioneren van de ambtelijke organisatie in relatie tot de wijkplatforms. De rekenkamercommissie deed in deze rapportage verder geen aanbevelingen.

Het heeft een behoorlijke tijd geduurd voordat er een vervolg werd gegeven aan de uitkomsten van dit rapport. In de gemeentelijke gespreksnotitie Wijkplatforms (d.d. 8-2-2007) wordt het gesprek over vormgeving en functioneren van wijkplatforms geopend. Inmiddels mengen ook de wijkplatforms zich zelf in de discussie en stellen het rapport *Definitief de wipkip voorbij* op. De discussie gaat daarbij vooral over de vraag welke (bredere) taakstelling er voor de wijkplatforms moet zijn en de voorwaarden waaronder zij optimaal kunnen functioneren.

3.1.2 Definitief de wipkip voorbij (juli 2009)

Inhoud

In het rapport *Definitief de wipkip voorbij* (juli 2009) presenteren de gezamenlijke wijkplatforms hun visie op de rol die zij zich in 2014 toedichten. Doel is in kaart te brengen wat de randvoorwaarden moeten zijn op tot optimaal functionerende wijkplatforms te komen.

De penvoerende werkgroep neemt waar dat een aantal wijkplatforms zich in de praktijk al een bredere taakstelling eigen heeft gemaakt, zij zijn "de wipkip al voorbij". Andere bevindingen zijn o.a.:

- het instituut wijkplatform heeft onvoldoende statuur. Het is vlees noch vis: niet benoemd door de gemeente en niet gekozen door de bewoners;
- er wordt geen visie ontwikkeld en niet daadwerkelijk gestuurd;
- het traject na het indienen van een werkplan verdient verbetering. Te vaak gebeurt het dat afspraken niet worden nagekomen en plannen verkeerd worden uitgevoerd. De verantwoordelijke ambtenaren ondervinden te weinig steun en medewerking bij hun collega-ambtenaren;
- nieuwe ontwikkelingen, zoals invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, leiden tot taakverzwaring van het wijkplatform en doen een beroep op vaardigheden die nu niet voorhanden zijn.

Analyse

Dit rapport is in ongeveer dezelfde periode tot stand gekomen als *het Visiedocument Gebiedsgericht werken* en de notitie *Driewerf ja voor gebiedsgericht werken*. Zij behandelen nagenoeg dezelfde thematiek en vraagstelling. Opvallend is dat zij niet naar elkaar verwijzen of op elkaar voortbouwen.

Met betrekking tot de inhoud wordt een toekomstbeeld geschetst van een wijkplatform dat zich op velerlei beleidsterreinen inzet voor verbetering van de leefbaarheid in de wijk. De aanvankelijke werkterreinen, leefbaarheid en verkeer, worden door velen als een keurslijf ervaren. Nieuwe werkterreinen zien de auteurs vooral gekoppeld aan infrastructurele projecten en aan de ontwikkelingen in het sociaal domein, waarbij participatie en goed burgerschap centraal staan. Om deze te kunnen realiseren wordt een aantal convenantafspraken met het college van B en W voorgesteld. De wijkplatforms willen daarbij ondersteund worden door procesbegeleiders die behulpzaam moeten zijn: bij het voorbereiden en uitwerken van vergaderingen; bij het onderhouden van externe contacten; bij de financiële en administratieve ondersteuning (budgetbeheer) en bij bijzondere projecten.

Het rapport gaat verder vooral in op de te maken afspraken met het college van B en W en de praktische invulling daarvan.

3.1.3 Het Visiedocument Gebiedsgericht werken (2009)¹²

Inhoud

In dit document wordt de visie van het gemeentebestuur op de relatie met haar inwoners beschreven:

De gemeente Lingewaard heeft een verbinding met haar inwoners, enerzijds als organisatie die diensten levert (klanten) en anderzijds als bestuurlijk uitvoeringsorgaan (gelijkwaardige samenwerkingspartners). Daarom heeft zij haar organisatie ingericht volgens de logica van vragen en inbreng van burgers (de zogenaamde burgerrollen). Zij betreft inwoners (groepen/platforms) actief, klantgericht en in een zo vroeg mogelijk stadium bij beleidsontwikkeling en concrete beleidsuitvoering. Dit omdat zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie zich in de volle breedte realiseren dat:

1. de kwaliteit van het beleid in de breedste zin van het woord verbetert door de inbreng van inwoners;

2. er door een goede samenwerking meer draagvlak ontstaat voor dat beleid.

Het gaat hierbij om alle mogelijke vraagstukken met betrekking tot de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, gebied, wijk of straat.....

Het wijkplatform is een adviesorgaan vanuit de wijk voor het college van B&W. Ze bestaat uit een groep bewoners, ondernemers en vertegenwoordigers die actief zijn in de wijk .... Raad en college willen dat adviezen van wijkplatforms zichtbaar van invloed zijn op het gemeentelijk beleid en het wijkplatform zo vroeg mogelijk bij beleidsplannen en projecten betrekken ..... Actueel is dat die samenwerking, over de volle breedte, toe is aan (verdere) verbetering en herijking. Zowel gemeente als platforms onderkennen dat. Als eerste willen zij daarom een gezamenlijke visie formuleren. De platforms hebben hun visie op de toekomst van de samenwerking met de gemeente en de gewenste ontwikkeling van de platforms vastgelegd in het document "definitief de wijkplatform voorbij"..... De aandacht voor welzijn, samen wonen, voorzieningen, ouderen, cohesie in de wijk, betrokkenheid van een ieder voor de plek waar hij /zij woont, speciale aandacht voor de doelgroep jeugd, eisen vaardigheden van wijkplatforms die niet zomaar aanwezig zijn.

De gemeente heeft vanuit haar eigen positie en verantwoordelijkheden in de nota Driewerf ja voor gebiedsgericht werken stappen geformuleerd die moeten resulteren in een daadwerkelijke toename van de invloed van de platforms in de vormgeving van beleid en de uitvoering ervan op wijk- en kernniveau. .... Wijkplatforms werken zeer integraal, veel meer dan de gemeente ....

Waar de gemeente soms in hokjes moet denken, hebben de platforms daar geen last van.....

Bij deze vorm van burgerparticipatie moeten we er ook van uitgaan dat er een grote diversiteit is tussen de verschillende platforms. Bij de verdere ontwikkeling van de platforms betekent dit dat ieder platform, gebaseerd op haar eigen identiteit en behoefte, zelf kan beslissen over:

- haar, al dan niet juridische, status;*
- de beleidsgebieden waarop zij actief wil zijn;*
- het ontwikkelingsperspectief dat zij voor zichzelf ziet;*
- de omvang en vorm van ondersteuning waaraan zij behoefte heeft.¹³*

Om een vervolg te geven aan deze visie stelt de gemeente een aantal afspraken voor.

De belangrijkste in dit kader zijn:

- Maak één persoon eindverantwoordelijk voor het gebiedsgericht werken.*
- Praat met één mond, intern en extern.*
- Maak de werkstroom toegankelijk en zichtbaar.*
- Sta bij ieder plan stil bij de betrokkenheid van en communicatie met de platforms.*
- Ga flexibel en niet bureaucratisch om met – door de gemeente – opgestelde kaders (achtstappenplannen e.d.) waar platforms gebruik van kunnen maken. De gemeente werkt daarbij*

¹² Vastgesteld door college van B en W op 19-1-2010 en besproken in de info-raad van 21-1-2010.

¹³ Visiedocument Gebiedsgericht werken (2009), p. 2.

op basis van het 'spoorboekje burgerparticipatie'. Dit spoorboekje beoogt een praktisch afwegingskader te geven voor toepassing van burgerparticipatie in beleidsprojecten.

Vanuit de gekozen uitgangspunten "constructieve houding" en "adequate informatieverstrekking" wenst de gemeente dit ten aanzien van wijkplatforms als volgt uit te werken:

- de gemeente zal in haar beleid nadrukkelijk rekening houden met de taken en verantwoordelijkheden van de platforms.
- de gemeente weegt de inbreng van de platforms mee in de besluitvorming en maakt dat zichtbaar.
- de gemeente informeert het platform tijdig en volledig over het onderwerp van de participatie, haar rol en de manier waarop het participatieproces vorm krijgt.
- etc.

Eerste aanspreekpunt voor overleg/communicatie met de gemeente wordt de gebiedsmanager (een nieuwe gemeentelijke functionaris). Deze vormt de ingang voor de platforms tot de gemeentelijke organisatie. De platforms krijgen voldoende budget om de financiering van kleinschalige werkplannen mogelijk te maken.

Voor 2010 was dit voor de 14 wijkplatforms € 215.500,- (inclusief € 75.500,- werkbudget Integraal Veiligheidsbeleid).

3.1.4 Driewerf ja voor gebiedsgericht werken (21 juli 2009)

Inhoud

De inbreng van de wijkplatforms wordt geconcretiseerd in negen stappen om de wijk- of gebiedsplatforms werkelijk meer invloed te geven.¹⁴ In de Gespreksnotitie Wijkplatforms (d.d. 8-2-2007) wordt geconstateerd dat de knelpunten die de rekenkamercommissie in 2004 signaleerde jaren later nog steeds gelden. En de uitvoering ligt dan nog steeds niet op het door het college van B en W en de raad geambieerde niveau. Als belangrijke oorzaak wordt genoemd het gebrekkige draagvlak voor wijkgericht werken vanuit de ambtelijke organisatie: "*Daarbij dient organisatiebreed het besef door te dringen dat het niet lastig maar vanzelfsprekend is dat bewonersplatforms worden betrokken bij de totstandkoming van beleid.*" ..... *Echt wijkgericht werken betekent uiteindelijk dat je niet steeds stil moet staan bij de legitimiteit van wijkplatforms en – nog belangrijker – substantiële invloed moet afstaan aan groepen burgers die je bij beleidsvorming en beleidsuitvoering wilt betrekken. Bij de gemeente Lingewaard is niet iedereen van deze twee basisprincipes doordrongen. Dit behoort wel het geval te zijn.*"¹⁵

Als belangrijk knelpunt wordt gesignaleerd het gegeven dat vooral de ambtelijke organisatie te weinig doordrongen is van nut en noodzaak om wijkplatforms bij beleidsvorming en –uitvoering een substantiële rol te geven. Het feit dat vooral rollen en vroegtijdige communicatie met platforms simpelweg niet consequent zijn uitgevoerd, leveren voor zowel platforms als gemeenten onbegrip en frustratie op.

Om duidelijkheid te krijgen over taakvervulling en goede communicatie daarover wordt er vooral een belangrijke rol toegedicht aan de ambtelijke organisatie. Om daar vorm en inhoud aan te geven zijn er negen concrete stappen geformuleerd die daartoe moeten bijdragen:

1. Zeg in de volle breedte volmondig JA tegen wijkgericht werken en wijkplatforms.
2. Laat gemeenteraad, het college en de directie uniform en eenduidig uitspreken dat wijkgericht werken van groot belang is en hoge prioriteit heeft.
3. Schakel over van wijkgericht naar gebiedsgericht werken.
4. Maak één persoon eindverantwoordelijk voor het vlottrekken van wijkgericht werken.
5. Verander de rol van de huidige IVB'ers in gebiedsmanagers.
6. Praat met één mond, intern en extern.
7. Maak de werkstroom toegankelijk en zichtbaar.
8. Sta bij ieder plan stil bij de betrokkenheid van en communicatie met platforms.

¹⁴ Driewerf ja voor gebiedsgericht werken, 9 stappen om de wijk- en gebiedsplatforms werkelijk meer invloed te geven, notitie gemeente Lingewaard - Bestuursadvisering, 21-7-2009. Vastgesteld door het college van B en W d.d. op 29-9-2009.

¹⁵ Driewerf ja voor gebiedsgericht werken, 2009, p. 4.

9. Ga fris en met een nieuwe blik om met – door de gemeente – opgestelde kaders waar platforms van gebruik van kunnen maken.

Analyse

Het gemeentebestuur ziet in dit Visiedocument de wijkplatforms als een uitgesproken representant van de burgers. Er wordt een directe link gelegd tussen gebiedsgericht werken, burgerparticipatie en de taak/rol van de wijkplatforms. De focus op het leveren van een bijdrage aan veiligheid wordt daarmee breder en gericht op ook andere aspecten van de fysieke en sociale leefomgeving. Er worden daarmee (zeer) hoge verwachtingen uitgesproken van de bijdrage van wijkplatforms, en hun leden, ten aanzien van een groot aantal uiteenlopende onderdelen van het gemeentelijk beleid. Op onderdelen zijn deze verwachtingen behoorlijk tegenstrijdig. Enerzijds wordt van alle wijkplatforms een belangrijke bijdrage verwacht, anderzijds mogen de platforms zelf bijvoorbeeld bepalen op welke beleidsgebieden zij actief willen zijn. Dit geldt ook voor de communicatie. Enerzijds communiceren platforms primair met de door de gemeente aangewezen gebiedsmanager, anderzijds investeren platforms in kennis over de gemeentelijke organisatie en het onderhouden van effectieve en efficiënte contacten met bestuurders en ambtenaren. Het gemeentebestuur kiest voor een taakstelling voor wijkplatforms die niet langer is beperkt en begrensd tot veiligheid: de platforms mogen zelf bepalen op welke beleidsgebied zij actief willen zijn. Platforms worden een "belangrijke, natuurlijke en vaste waarde in het vormgeven van burgerparticipatie". Daarmee is er, op papier, een minder eenduidig en duidelijk verwachtingspatroon omschreven met betrekking tot status, taken en rolinvulling van de wijkplatforms. De bredere taakstelling maakt het mogelijk dat wijkplatforms op hoofdlijnen een tweetal taken krijgen toebedeeld:

- 1 een zelfstandige rol als het gaat om het uitvoeren van concrete projecten op wijkniveau;
- 2 een rol in het vormgeven en uitvoeren van burgerparticipatie op gemeentelijk niveau via het wijkgericht werken (WGW).

De notitie "Driewerf ja voor gebiedsgericht werken" bepleit daarbij vooral een andere stijl van werken door de gemeentelijke organisatie, die met concrete activiteiten moet worden ondersteund om zo veel meer een vraaggestuurde en ontkokerde werkwijze te realiseren. Wijkplatforms dienen daarmee niet langer gehinderd te worden bij de realisatie van hun voorstellen, maar juist te worden gefaciliteerd.

Het is niet goed na te gaan in hoeverre bovenstaande adviezen ambtelijk zijn overgenomen en vervolgens in uitvoering zijn genomen. Een duidelijk uitvoeringsplan is niet aangetroffen. De goede bedoelingen uit de plannen worden onderschreven en ook in de interviews met de respondenten benadrukt. Een concrete vertaling daarvan, vertaald in acties en effecten, ontbreekt. Dit manco doet zich ook voor bij de eerder beschreven documenten en de uitvoering daarvan. Daar waar meerdere malen een gebrekkig draagvlak voor wijkgericht werken bij de ambtelijke organisatie meerdere malen is geconstateerd, was meer bestuurlijke sturing daarop te verwachten geweest.

3.1.5 Zonder titel, Atos Consulting – Rogier Zomer, 31-1-2011

Het gaat hier om een intern onderzoek naar de afstemming tussen gebiedscoördinatoren en de vakinhoudelijke afdelingen met betrekking tot gebiedsgericht werken.¹⁶

Inhoud

Deze rapportage is ruim twee jaar na de hiervoor behandelde rapportages tot stand gekomen. Het schetst de uitgangspunten waarbinnen gemeente en wijkplatforms met elkaar samenwerken. De gemeente heeft inmiddels gebiedscoördinatoren aangesteld die als schakel tussen wijkplatforms en de gemeentelijke organisaties functioneren. De uitgangspunten daarbij zijn:

- 1 Zowel de (wijk)platforms, bewonersgroepen als de ambtelijke organisatie hebben een informatieplicht aan de betreffende gebiedscoördinator betreffende projecten. Daarmee wordt

---

¹⁶ Het rapport wordt genoemd in het gemeentelijk Jaarverslag 2013 (p. 103). In gesprekken met ambtenaren wordt dit rapport als intern concept-document zonder status geduid. De wethouder zegt, desgevraagd, dat rapport vooral bedoeld is om de interne mindset te veranderen.

de betreffende gebiedscoördinator in staat gesteld bij een project de regierol tussen de gemeente en de (wijk)platforms te vervullen.

- 2 Bij de totstandkoming van een werkplan ligt de regie bij de gebiedscoördinator.
- 3 De gebiedscoördinator moet toetsen of er voldoende draagvlak uit de wijk is meegenomen om de legitimiteit van het werkplan te waarborgen.
- 4 De gebiedscoördinator is budgetbeheerder van het (wijk)platform.

De rapportage heeft tot doel verbeterlagen in beeld te brengen in het proces tussen de gebiedscoördinatoren en de vakinhoudelijke afdelingen met betrekking tot het gebiedsgericht werken. Uit de gehouden interviews komt de noodzaak naar voren tot verdere beschrijving van de werkprocessen c.q. werkafspraken tussen de gebiedscoördinatoren en de vakinhoudelijke afdelingen. De opgestelde documenten blijken in de praktijk nog niet te voorzien in de gewenste samenwerking en kennisdeling. Zowel gebiedscoördinatoren als de leden van de vakinhoudelijke teams willen meer en tijdige informatie ontvangen zodat beter geanticipeerd kan worden op toekomstige beleidsontwikkelingen. Deze afstemming komt nog niet goed uit de verf. Evenmin is duidelijk wie op het gebrek hieraan aanspreekbaar is.

De aanbevelingen zijn dan ook gericht op het verbeteren van de afstemming door scherpere werkafspraken te maken die niet meer persoonsafhankelijk maar functieafhankelijk zijn. Daarbij moet wel ruimte blijven voor flexibiliteit in de uitvoering, aldus de auteur.¹⁷

Analyse

De verdere concretisering van de afspraken over het functioneren van de gebiedscoördinatoren komt voort uit de hiervoor behandelde rapportages en de besluiten die op basis daarvan zijn genomen. Uit de Atos-rapportage rijst het beeld op dat achter het delen van de goede informatie op de gewenste en geëigende momenten een soort van machtsstrijd gaande is tussen enerzijds de wijkplatforms en de gebiedscoördinatoren en anderzijds de vakinhoudelijke teams. De eersten vinden dat er passief wordt gereageerd op hun wijkplannen of erger nog: deze worden zonder goede argumentatie afgekeurd. De laatsten vinden dat er te veel naar de pijpen van de wijkplatforms wordt gedanst en/of dat er te veel invloed wordt uitgeoefend op de inhoudelijke discussie. Met andere woorden: het valt als deskundige niet mee dat leken over je vakgebied gaan meepraten. Deze spanning werd ook al, zij het minder expliciet, in het rekenkamerrapport van 2004 gesignaleerd. Blijkbaar is het management van de ambtelijke organisatie er nog niet in geslaagd deze spanning te kanaliseren en productief te maken. Daar waar alle betrokkenen op papier de noodzaak tot tijdige, juiste en volledige informatievoorziening onderschrijven, lukt het blijkbaar niet dit ook, naar de stand in 2011, in de praktijk te organiseren.

3.1.6 Samenwerkingsovereenkomst (2011) en uitvoeringsdocument (2012)

Inhoud

In 2011 is een samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en de wijkplatforms gesloten. Hierin staan afspraken hoe de gemeente en de wijkplatforms met elkaar omgaan. Die afspraken zijn gebaseerd op het Visiedocument uit 2009 en het Spoorboekje burgerparticipatie uit 2010. In 2012 is een uitvoeringsdocument gemaakt dat de verhouding tussen gemeente en wijkplatforms en de werkwijze van wijkplatforms in detail regelt.

De inleiding op de Samenwerkingsovereenkomst bevat in essentie de kern: *“Wijkplatforms zijn door de gemeenteraad erkend als partner voor het gemeentebestuur. Het gemeentebestuur wil dat adviezen van het platform zichtbaar van invloed zijn op het gemeentelijk beleid en wil het platform zo vroeg mogelijk bij de beleidsplanning en projecten betrekken. Op deze wijze kunnen wijkplatforms en daarmee de burgers in een vroeg stadium meedenken met de gemeente en adviezen geven.”* ..... *“Het goed informeren van wijkplatforms gedurende het hele participatieproces is cruciaal voor het slagen ervan.”*¹⁸

In april 2012 is op basis hiervan een Uitvoeringsdocument gemaakt, waarin missie, visie en uitgangspunten zijn uitwerkt en geconcretiseerd.¹⁹ Daarnaast gaat het Uitvoeringsdocument

¹⁷ Rapportage Atos (2011), p. 6.

¹⁸ Samenwerkingsovereenkomst Gemeente Lingewaard & wijkplatforms, 6 juli 2011, p. 2.

¹⁹ Vastgesteld door de stuurgroep Veiligheid & Wijkbeheer en ondertekend door de partners op 6-7-2013.

uitvoering en gedetailleerd in op de vraag hoe gemeente en wijkplatforms, in onderlinge afstemming, hun taken gaan uitvoeren en hun rollen gaan invullen.²⁰

Voor de onderlinge verhouding tussen gemeente en wijkplatforms is daarbij voor de gemeente van belang dat:

- 1 de gemeente een advies van een wijkplatform naast zich neer kan leggen, maar dat dit in overleg met het wijkplatform wel gemotiveerd moet worden;
- 2 de gebiedscoördinator een centrale rol krijgt: deze is de spil voor een gebied en namens de gemeente de enige contactpersoon voor het wijkplatform (tenzij anders is afgesproken). De gebiedscoördinator neemt de regie bij het formuleren van werkplannen, is budgetbeheerder en toetst het draagvlak in de wijk voor het jaarplan (looptijd van juli tot juli) en de werkplannen. Jaarplannen worden gepubliceerd in het Gemeentenieuws en de website als vorm van verantwoording aan de wijkbewoners.
- 3 alle gemeentelijke afdelingen moeten plannen, planningen en onderhoudswerkzaamheden melden aan de betreffende gebiedscoördinator. De gebiedscoördinator is ook de spil in de afstemming van de gemeentelijke communicatie met de wijkbewoners. Waar nodig moet hij²¹ het samenwerkingsproces begeleiden.

Voor de wijkplatforms is van belang dat zij een zelfstandige positie innemen ten opzichte van de gemeente. Dat blijkt uit het gegeven dat de leden van de wijkplatforms niet worden gekozen en dat de wijkplatforms geen afspiegeling zijn van de wijkbewoners. Wel wordt een representatieve samenstelling nagestreefd van tussen de 7 en 10 actieve leden. Er bestaat wel een inspanningsverplichting ten aanzien van de eigen legitimiteit. De opdracht is dan ook om "de belangen van een straat, buurt of wijk te behartigen". De gebiedscoördinator is verantwoordelijk voor de toetsing van het proces over de afstemming van het wijkplatform met de achterban. Daarmee is het wijkplatform voor de gemeente de spreekbuis van de wijk.

Ieder jaar krijgt het wijkplatform een bedrag gerelateerd aan het aantal inwoners van de wijk/het werkgebied om hun kosten te kunnen betalen en om kleinere werkplannen uit te voeren. Het budget loopt gelijk aan het kalenderjaar en kan niet worden overgeheveld naar een volgend kalenderjaar. Jaarlijks ontvangen de wijkplatforms in december een overzicht van de budgetten per wijkplatform van het komende jaar. De gemeente kan op elk gewenst moment het wijkplatform inzicht geven in de stand van de budgetten.

Tot slot bevat het Uitvoeringsdocument een aantal te gebruiken formulieren.²²

Analyse

Dit document bevat de belangrijkste richtlijnen voor de relatie tussen de gemeente en de wijkplatforms. De gebiedscoördinatoren krijgen een spilfunctie in de communicatie tussen wijkplatforms en gemeente en in de afstemming van de communicatie, vooral ook richting burgers, en stroomlijnen van de projectvoorbereiding en –uitvoering. Het document bevat voor het belangrijkste deel praktische richtlijnen voor de uitvoering van de werkzaamheden.

Herkenbaar blijft de worsteling met betrekking tot de eigen ruimte c.q. de zelfstandigheid van de wijkplatforms. De op papier gedefinieerde zelfstandigheid van de wijkplatforms is vooral gekoppeld aan de ruimte die de gebiedscoördinatoren hebben c.q. wordt geboden om als intermediair effectief en daadkrachtig te kunnen optreden. Uit de andere delen van dit onderzoek zal moeten blijken hoe een en ander zich in de praktijk voordoet en hoe dit wordt beoordeeld.

Een andere spanning is de legitimiteit en representativiteit van de wijkplatforms. De wijkplatforms zijn geen afspiegeling van de wijk, maar hebben wel een representativiteitsverplichting. Verder is de gebiedscoördinator verantwoordelijk voor de toetsing van het proces over de afstemming van het wijkplatform met de achterban. Op papier is onduidelijk of deze verantwoordelijkheid geldt, en verantwoording daarover moet worden afgelegd, in relatie tot de ambtelijk leidinggevende (zeg maar: het gemeentehuis) of tot het wijkplatform. Verder valt op dat de looptijd van een werkplan loopt van juli tot juli en dat de budgetten per kalenderjaar worden toegekend (parallel aan het

²⁰ In dit onderzoek is verder niet ingegaan op de vraag in hoeverre de gemeente (raad en college) zich aan de afspraken met betrekking tot de (algemene) omgang met burgerparticipatie houden.

²¹ Waar voor de gebiedscoördinator "hij" staat, kan ook "zij" gelezen worden.

²² Een declaratieformulier voor wijkplatformleden, een evaluatieformulier voor een uitgevoerd werkplan, afspraken over scholing en budgetbeheer en uitgebreide werkplanprocedure.

gemeentelijk begrotingsjaar). Uit de documenten kan niet worden herleid wat de reden is voor dit verschil.

3.1.7 Recente documenten

Tot slot worden nog enkele documenten behandeld waarin belangwekkende (recente) uitspraken worden gedaan over het functioneren van de wijkplatforms.

Inhoud: Keukentafeltour

Het eerste document is het verslag van de keukentafeltour van het college van B en W in 2012.²³ Doel van deze tour was met inwoners in gesprek te gaan over de nieuwe benadering van maatschappelijke ondersteuning. Enerzijds was het doel inwoners te informeren over de beoogde nieuwe werkwijze van de gemeente en anderzijds om als gemeente inzicht te verwerven over hoe inwoners hier over denken. De rode draad die als samenvatting is opgesteld laat echter ook nog andere uitkomsten zien. Zo is er (ook) behoefte aan betere communicatie tussen gemeente en inwoners. Verder maken inwoners zich zorgen over de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte.

Analyse

Dit soort informatie heeft, hoewel niet als zodanig verwoord of aangegeven, een samenhang met het object van dit onderzoek. Het blijkt dat de communicatie tussen gemeente en inwoners en de concrete inrichting en onderhoud van de openbare ruimte nog niet naar tevredenheid verlopen. Beide zijn, gelet op de geformuleerde beleidsdoelen, een belangrijk onderdeel van de taakstelling van de wijkplatforms.

Inhoud: Nieuwe werkwijze afhandeling vragen wijkplatforms

In de tweede plaats is er per 1-1-2014 een nieuwe werkwijze vastgesteld met betrekking tot de afhandeling van vragen die worden gesteld door de wijkplatforms.²⁴ In de toelichting op het collegevoorstel wordt vermeld: *"Het gaat hierbij om de professionalisering van de processen rond vragen vanuit wijkplatforms en om de verduidelijking en de formalisering van de rol van de gebiedscoördinatoren. Van eminent belang is, dat de teamleiders zich committeren aan de nieuwe werkwijze."*

Uit het voorstel komt naar voren dat rol en functioneren van de gebiedscoördinatoren nog niet op orde zijn. Gesteld wordt: *"Op dit moment bestaat het grootste deel van het werkpakket van de gebiedscoördinatoren uit het afhandelen van vragen vanuit het wijkplatform."* Uit de toelichting blijkt dat er (nog steeds) sprake is van een moeizame communicatie tussen de gebiedscoördinatoren en de ambtelijke collega's. Dit verloopt weinig gestructureerd en kost in verhouding veel tijd en energie. Dit leidt regelmatig tot escalatie, conflicten, politisering en opschaling van simpele kwesties naar het niveau van de wethouder. Het voorstel bevat een werkwijze waarmee, zo is het doel, vragen van wijkplatforms meer gestructureerd en effectief kunnen worden afgehandeld. Niet alle vragen, bijvoorbeeld om een bepaalde voorziening, zullen door de gemeente worden gehonoreerd. Het wijkplatform kan er dan voor kiezen hiervoor een werkplan op te stellen.

De nieuwe manier van werken zal wennen zijn, aldus de toelichting.

Analyse

De noodzaak voor deze (nieuwe) werkwijze illustreert de onmacht van de afgelopen tien jaar om vorm te geven aan een effectieve uitvoering van de gemaakte afspraken. De nieuwe aanscherping is blijkbaar nodig, maar legt tegelijkertijd ook een zwaar accent op de vragenafhandeling door de gebiedscoördinatoren waar deze ook nog een aantal andere taakbestanddelen hebben te vervullen. De zware focus, in dit voorstel, op het afhandelen van vragen draagt het gevaar in zich dat deze andere taakbestanddelen in het gedrang komen. Vooral de (openhartige) passage dat ook de teamleiders zich moeten committeren aan de nieuwe werkwijze roept de vraag op in

²³ Verslag Keukentafeltour 2012, Gemeente Lingewaard.

²⁴ Besluit van het Managementteam d.d. 6-11-2013 en besluit college van B en W d.d. 12-11-2013 om kennis te nemen van de nieuwe werkwijze.

hoeverre het interne draagvlak voldoende is. De in het communicatieadvies genoemde acties, publicatie op intranet en een korte toelichting in het teamleideroverleg, lijken te vrijblijvend om (wederom) recht te doen aan de hardnekkigheid van dit organisatievraagstuk.

3.2 Uitkomsten van het inwoneronderzoek

Onderzoeksbureau I&O heeft in opdracht van de rekenkamercommissie onderzoek gedaan naar de opvattingen van inwoners over diverse aspecten van het functioneren van wijkplatforms. Daarbij is rekening gehouden met de situatie in Angeren waar geen wijkplatform is, maar een belangenvereniging.

De gehanteerde vragenlijst is uitgezet via een Web-enquête.²⁵ De vragenlijst is zodanig opgesteld dat een vergelijking met de in 2003 door de rekenkamercommissie gehouden enquête op belangrijke onderdelen mogelijk is.²⁶ Verder is een aantal nieuwe items opgenomen, gebaseerd op de actuele situatie zoals ontstaan met het sluiten van de Samenwerkingsovereenkomst en het van toepassing verklaren van het Uitvoeringsdocument.

Uiteindelijk hebben 1.715 inwoners deelgenomen, de respons was 17%. De responsaantallen zijn ruim voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen op het niveau van de gemeente Lingewaard en indicatieve uitspraken te kunnen doen voor de individuele wijkplatforms in de gemeente.

De volledige rapportage van I&O is als bijlage bij dit rapport opgenomen.

De Web-enquête onderzoek wijkplatforms

De webenquête is in de periode 21-8-2013 tot 8-9-2013 uitgevoerd door I&O Research. De uitkomsten zijn over drie thema's verdeeld:

1. bekendheid, eigen inbreng in en belang van wijkplatforms
2. het oordeel over de wijkplatforms
3. een doorkijkje naar de toekomst

Bekendheid en belang

De bekendheid van wijkplatforms als zodanig is hoog te noemen: 83%. In 2003 was dat nog 76%. Als het gaat om de bekendheid met activiteiten van het eigen wijkplatform is de score lager: 26% is goed op de hoogte, 37% zegt niet op de hoogte te zijn en 37% antwoordt neutraal. Bewoners laten zich hoofdzakelijk (59%) via nieuwsbrieven van wijkplatforms informeren en verder via berichten in de krant (40%) en via burens en kennissen (14%). In vergelijking met 2003 is dit nauwelijks veranderd. Toen scoorden nieuwsbrieven en krant als informatiebron respectievelijk 69% en 30%. De eigen inbreng van wijkbewoners bij hun platform is nagegaan op het punt van het bezoeken van vergaderingen en het helpen bij activiteiten van het platform. 18% van de inwoners die het platform kent is wel eens bij een vergadering geweest en 6% heeft wel eens geholpen bij activiteiten. In 2003 scoorde deze hulp bij activiteiten nog 13%. Leden van het platform zijn bij gemiddeld 47% van de bewoners bekend. In Angeren (Strijdbaar Angeren) en Doornenburg ligt dat duidelijk hoger, namelijk boven de 75% en in de beide platformen in de Zilverkamp te Huissen lager, namelijk 30% of lager. Gemiddeld 83% van de geënquêteerden vindt wijkplatforms belangrijk.

Bevindingen:

- De meeste respondenten kennen de wijkplatforms, de bekendheid is de afgelopen tien jaar licht gestegen. De bekendheid met het eigen wijkplatform ligt een stuk lager. Dat geldt in veel mindere mate voor kernen als Angeren en Doornenburg.

Het oordeel over de wijkplatforms

De bewoners oordelen gematigd positief over het functioneren van wijkplatforms. Gemiddeld is de score 6.1. Zand-Binnen-Buiten, Molenwijk-Dries en Bommel-Oost scoren 6,5 en hoger, Huissen-

²⁵ Daar waar inwoners niet de mogelijkheden hadden om aan een Web-enquête deel te nemen, konden zij ook een papieren exemplaar van de vragenlijst opvragen en insturen.

²⁶ Voor een verantwoording van de methodiek, zie par. 1.2 van het rapport van I&O (met name p. 3).

West en Gendt scoren 5,5 of lager. In de rapportage worden de scores voor de verschillende wijkplatforms nader toegelicht. Het verschil in score is ogenschijnlijk klein maar toch aanzienlijk.²⁷ Zo heeft voor Gendt, met 5,3 als rapportcijfer, 48% een onvoldoende (= rapportcijfer 5 en lager) gegeven. Voor Zand-Binnen-Buiten, met 6,6 als rapportcijfer, heeft 18% een onvoldoende gegeven.

De waardering voor de aspecten van de werkzaamheden zijn eveneens gepeild. De projecten worden het hoogst gewaardeerd (6,3). De wijze waarop het platform de respondent vertegenwoordigt en het communiceren over projecten oogsten de laagste waardering. Een betere communicatie wordt ook de meeste keren als verbeterpunt genoemd. Dat was in 2003 niet anders. De invloed van het wijkplatform op het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid wordt door 18% hoog ingeschat. Ongeveer de helft van de respondenten (52%) staat hier neutraal tegenover, terwijl 30% de invloed gering acht.

Bevindingen:

- Inwoners zijn gematigd positief over het functioneren van de wijkplatforms. De projecten worden het hoogste gewaardeerd. De communicatie oogst de laagste waardering.

Ondanks het feit dat diverse platforms hebben geïnvesteerd in hun communicatie, onder andere door websites, leidt dat niet tot een goede bekendheid bij de achterban.

Analyse van de websites leert dat inhoud en actualiteit van de diverse sites nogal uiteenloopt. Zo vermelden sommige wel de bereikbaarheid van de gebiedscoördinator (telefoonnummer), andere niet.

- De invloed van het wijkplatform op verbetering van de leefbaarheid en veiligheid wordt door de inwoners niet hoog ingeschat.

Een doorkijkje naar de toekomst

Wat de toekomst van de wijkplatforms betreft, geeft de enquête een eenduidige uitkomst: voor alle platforms geldt, dat 90% of meer van de respondenten vindt, dat wijkplatforms moeten worden voortgezet. Ook in 2003 waren vrijwel alle inwoners hier positief over. Dat wil niet zeggen, dat er niets hoeft te veranderen. Zo is samenwerking met of medewerking van de gemeente voor verbetering vatbaar en moeten wijkplatforms zichtbaarder worden. In de enquête konden bewoners aangeven op welke thema's de wijkplatforms zich moeten richten. Deze informatie vormt een waardevolle bijdrage aan het richting geven van de toekomst van wijkplatforms.

Bewoners die bij een vergadering van een wijkplatform zijn geweest of zelf lid zijn konden zich uitspreken over de uitgangspunten in de samenwerkingsovereenkomst. Vooral over de gelijkwaardigheid tussen gemeente en wijkplatforms toont men zich kritisch.

In Angeren is geen wijkplatform actief. De enquêteresultaten hebben daar betrekking op de Vereniging Strijdbaar Angeren. Er zijn twee stellingen toegevoegd aan de vraagstelling voor inwoners van Angeren:

- is Strijdbaar Angeren een goed alternatief voor een wijkplatform?
- is het ontbreken van een wijkplatform een gemis?

De eerste stelling werd door 63% onderschreven. Over de tweede bestaat verschil in opvatting: 39% is het er mee eens, 30% niet en ook 30% is neutraal.

Ook Ressen heeft een bijzondere plaats in de wereld van de wijkplatforms, reden waarom er met de Vereniging Dorpsbelangen Ressen een gesprek is gevoerd. Ressen valt onder het wijkplatform Bommel-West, maar heeft met de Vereniging Dorpsbelangen Ressen ook een rechtstreekse lijn naar de gemeente. Verder is Ressen vertegenwoordigd in het platform Waalsprong van de gemeente Nijmegen, De wijze van informatieverschaffing (meer proactief) die hier vanuit de gemeente Nijmegen naar het platform wordt gehanteerd, zou men ook graag door de gemeente Lingewaard gehanteerd zien worden.

Conclusie

Er is onverminderd bij de inwoners een behoefte aan de wijkplatforms. De afgelopen jaren hebben de inspanningen van de wijkplatforms en de gemeente geleid tot een iets hogere bekendheid van de wijkplatforms bij hun eigen achterban (2003: 76%, 2013: 83%).

²⁷ Dat wil zeggen: zijn statistisch significant.

De tevredenheidcijfers van de inwoners zijn net aan voldoende, maar staan qua hoogte naar ons oordeel niet in verhouding tot de geleverde inspanningen en de ambities. Wijkplatforms, uitzonderingen daargelaten, en gemeente zijn voor de inwoners niet genoeg zichtbaar in hun communicatie, prestaties en gerealiseerde effecten.

3.3 Analyse van een vijftal projecten

Onderzoek projecten

Een vijftal projecten is door de rekenkamercommissie nader onderzocht, namelijk:

- het plaatsen van een kabelbaan op de speellocatie in Haalderen;
- het plaatsen van glascontainers in Doornenburg;
- het veiliger maken van een fietsrotonde in het Jan van Janbaospad in Huissen;
- snelheid remmende maatregelen in de Tabakshof in Huissen;
- het plaatsen van bloembaskets aan verlichtingsmasten in Huissen.

Er is inzage gegeven in de betreffende werkplannen en er is met de betreffende gebiedscoördinatoren over de projecten gesproken. Het gaat hier om vijf werkplannen die op initiatief van de desbetreffende wijkplatforms zijn opgestart.

Bevindingen

Voor projecten geldt, conform het Uitvoeringsdocument, een werkplanprocedure. De informatie over het project wordt voor de verschillende aspecten opgenomen in een formulier, dat door de verantwoordelijke leidinggevenden wordt getekend en door de portefeuillehouder als voorzitter van de Stuurgroep. Deze ondertekening waarborgt de kwaliteit en uitvoerbaarheid van het project en is de basis voor de daadwerkelijke uitvoering van het project.

Er is naar onze mening sprake van een helder vorm gegeven werkproces. Om de rol van de gebiedscoördinatoren nog meer zichtbaar te maken, geven wij in overweging om hen ook in de ondertekening te betrekken. In het gesprek met de gebiedscoördinatoren kwam naar voren, dat werkplannen niet als uitvoering op jaarplannen zijn gebaseerd maar opkomen uit wensen, die in de wijk, eventueel al langere tijd, leven. De gebiedscoördinatoren zoeken zoveel mogelijk naar een combinatie met werken die de gemeente uitvoert of van plan is uit te voeren. Dat kan alleen als de gebiedscoördinatoren voldoende geïnformeerd zijn, wat niet altijd het geval is. De nieuwe wijze van vraagafhandeling zou hierin verbetering moeten brengen, maar deze methodiek heeft nog niet in de praktijk kunnen bewijzen.²⁸

Platforms haken ook in op plannen van de gemeente. Het opstellen van evaluatierapporten is geen routine. De platforms en de gebiedscoördinatoren houden wel de vinger aan de pols of projecten goed worden uitgevoerd en communiceren daar veelal in de mondelinge sfeer over.

Verantwoordelijk voor de (kwaliteit van) uitvoering en betaling van de nota's is de betreffende vakafdeling. De gebiedscoördinatoren zijn, niet alleen op papier maar ook in de praktijk, budgetbeheerders en verantwoordelijk voor de besteding van de platformbudgetten.

De gebiedscoördinatoren hebben geen zicht op wat projecten in totaal kosten en wat er bijvoorbeeld aan ambtelijke uren aan die projecten wordt besteed, buiten de uren van de coördinatoren. De budgetten voor de platforms zelf worden door de gebiedscoördinatoren beheerd.

De rekenkamercommissie heeft gevraagd om het totaal van de kosten van de elk van de bovengenoemde vijf projecten in beeld te brengen om zo te bepalen of er sprake is van een doelgerichte en doelmatige besteding van geld. Het kostte de gemeente enige moeite om zo'n overzicht te verstrekken. De inhoud ervan wordt hierna in par. 3.4 besproken.

3.4 Het financiële kader

Inhoud

In de Jaarrekening over 2012 wordt geconstateerd dat er in dat jaar van de 33 geplande werkplannen 26 zijn uitgevoerd. Van de begrote € 518.400, - is om uiteenlopende redenen €

---

²⁸ Zie par. 3.1.7.

94.000,- niet uitgegeven. Daarmee is op de post Gebiedscoördinatie (P0140.10) € 424.000,- uitgegeven.

Onder deze post vallen in ieder geval: de budgetten voor de wijkplatforms (afhankelijk van het aantal inwoners dat ze bedienen) en de personele kosten voor de gebiedscoördinatie.

De verantwoording op p. 44 van het Jaarverslag 2012 is minimaal. Onder het kopje "Wat hebben we bereikt"? wordt enkel gewag gemaakt van uitgevoerde activiteiten in de vorm van werkplannen. Er wordt geen poging gedaan iets te zeggen c.q. te verantwoorden over de effecten van gebiedscoördinatie. Daarmee is het niet mogelijk een relatie te leggen tussen de ingezette middelen en de effecten ervan. En daarmee is geen uitspraak mogelijk over de effectiviteit en de doelmatigheid van de gebiedscoördinatie in relatie tot de doelen van de wijkplatforms.

In de Programmabegroting 2014 staat: "Wij betrekken onze burgers bij beleidsvorming. Via wijkplatforms nemen burgers verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de leefomgeving. Dat doen zij al jaren en wij willen graag dat dit zo blijft. De betrokkenheid bij de samenleving proberen wij verder te vergroten door in te zetten op zelfsturing." Als voorbeelden worden genoemd het door burgers overnemen van de verantwoordelijkheid voor onderdelen van het groen en voor verenigingen de mogelijkheid om het beheer van gebouwen over te nemen. Zelfsturing wordt daarbij gezien als een ver(der)gaande vorm van burgerparticipatie en duidt op het activeren en stimuleren van eigen verantwoordelijkheid.

Wat daarbij de precieze rol van de wijkplatforms bij deze voorbeelden is wordt (in par. 10.2.2) niet duidelijk. Wel is duidelijk dat het team Gebiedscoördinatie een belangrijke spilfunctie vervult in de communicatie tussen gemeente en wijkplatforms. Vermeld wordt niet of, en hoe, de in eerdere documenten gesignaleerde noodzaak tot bewustwording van de ambtelijke organisatie op het gebied van burgerparticipatie en zelfsturing vorm en inhoud gaat krijgen.

Met de gewijzigde programma-indeling (van de vier burgerrollen terug naar 11 programma's) is het niet mogelijk vast te stellen hoe de voornemens, organisatie en uitvoering met betrekking tot de wijkplatforms (en de bijdrage aan burgerparticipatie) er exact uitzien. In de begroting 2013 was de ambitie om voor de betrokkenheid van burgers en draagvlak gemiddeld een 6 te scoren. In de nieuwe indeling van de Programmabegroting 2014 zijn dergelijke scherpe doelen niet meer te vinden.

In het licht van het bovenstaande valt op dat een in de Programmabegroting 2013 (als prestatie) aangekondigde workshop waarmee de interne bekendheid voor het gebiedsgericht zou moeten worden vergroot, nog steeds niet is gehouden.

De commissie is nagegaan welke kosten er worden gemaakt in relatie tot de wijkplatforms en de projecten die via de wijkplatforms worden gerealiseerd, om inzicht te krijgen in het totaalbedrag voor wijkplatforms en per wijkplatform afzonderlijk en in de kosten van de ambtelijke organisatie in relatie tot de wijkplatforms. Uit de beschikbaar gestelde informatie (verstrekkt door een gebiedscoördinator op 12-12-2013) komt naar voren, dat in het boekjaar 2013 over de volgende budgetten voor integrale veiligheid kon worden beschikt:

Algemene kosten	€ 17.900,-
Werkbudget integraal Veiligheidsbeleid	€ 25.000,-
Werkbudgetten wijkplatforms	€ 118.300,-
Ambtelijke kosten	€ 339.955,- (waarin o.a. 3.275 uur voor GC)
Totaal	€ 501.155,-

Opvallend aan het overzicht is dat:

- er op de datum van 12-12-2013 sprake is van een aanmerkelijke onderbesteding (op dat moment was ca. 50% van het budget besteed);
- de uren voor ambtelijke kosten wel worden begroot, maar niet worden geboekt of toegerekend want de werkelijk kosten op het begrote totaal van € 339.500,- zijn € 0,- (nul).

In de programmabegrotingen vinden we de plannen voor gebiedscoördinatie. Voor 2013 heeft het college daarbij een drietal indicatoren voorgesteld, namelijk een workshop geven, maximaal 16 klachten over het niet betrekken van (wijk)platforms en bewoners bij projecten en beleidsuitvoering en 16 kwalitatief goede werkplannen opstellen. In de begroting voor 2014 treffen wij geen indicatoren aan.

In het jaarverslag en de jaarrekening, laatstelijk over 2012, legt het college van B en W verantwoording af over de gebiedscoördinatie (pp. 44-45 jaarverslag en pp. 37-38 jaarrekening). Er zijn in dat jaar 7 werkplannen niet tot uitvoering gebracht en doorgeschoven naar 2013. De workshop die in 2013 is aangekondigd zou oorspronkelijk in 2012 worden gehouden, zo lezen we. Verder is vermeld, dat een aantal werkplannen goedkoper is uitgevallen en er geen knelpunten en/of wensen van bewoners zijn geweest, die hebben geleid tot meer werkplannen. In totaal is over 2012 ca. 1 ton minder besteed dan begroot.

Bevindingen

Als we dit het totaalbedrag van € 501.155,- relateren aan de tevredenheidcijfers van burgers en de andere uitkomsten van de enquête, dan moet de conclusie zijn de effectiviteit en doelmatigheid van de gemeentelijke bestedingen niet in verhouding staan tot de ingezette middelen.

Met de beschikbare verantwoordingsinformatie is het niet mogelijk een relatie te leggen tussen de ingezette middelen en de effecten ervan. En daarmee is geen uitspraak mogelijk over de effectiviteit en de doelmatigheid van de gebiedscoördinatie in relatie tot de doelen van de wijkplatforms.

Er is jaarlijks is er een behoorlijk overschot op de begroting voor de gebiedscoördinatie.

Tot slot geeft de gehanteerde systematiek geen duidelijk inzicht in de toerekening van ambtelijke uren aan de uitgevoerde projecten.

3.5 Gesprekken met de wijkplatforms

Inhoud

Met de wijkplatforms, met uitzondering van Doornenburg, met de Vereniging Dorpsbelangen Ressen en de Vereniging Strijdbaar Angeren, zijn gesprekken gevoerd.

In de gesprekken zijn de volgende aspecten aan de orde geweest:

- organisatie;
- taakopvatting;
- uitvoering van projecten;
- financiën;
- samenwerking met de gemeente;
- resultaten en draagvlak;
- wat gaat goed en wat kan beter;
- samenwerkingsovereenkomst en uitvoeringsdocument;

Een algemene opmerking bij de interviews is, dat de geïnterviewden soms wantrouwend waren, omdat het onderzoek invulling geeft aan een motie van de raad. Men is bezorgd, dat er naar een stok gezocht wordt om de platforms weg te bezuinigen. Wij hebben in de gesprekken uitdrukkelijk aangegeven, dat de rekenkamercommissie het onderzoek niet vanuit die invalshoek uitvoert, maar dat het aan de gemeenteraad is om de resultaten te wegen en besluiten te nemen.

Op het punt van organisatie meldt de helft van de platforms dat men moeite heeft met het vinden van leden. Ze voelen zich daarin niet ondersteund door de gemeente. Drie platforms hebben niet het gewenste minimum aantal van 7 leden.

Met betrekking tot de taakopvatting komt geen eenduidig beeld naar voren. Over de betrokkenheid bij de beleidsontwikkeling is ongeveer de helft van de platforms positief.

Bij de uitvoering van projecten is men over het algemeen tevreden over de toegepaste werkplanprocedure. Soms worden er onevenredig veel ambtelijke uren besteed, zo wordt opgemerkt. Andere opmerkingen hebben betrekking op de lange duur van de aanvragen, op ambtelijke tegenwerking en onduidelijkheid over de vraag waarvoor de werkplannen precies gemaakt moeten worden.

Over de financiën wordt in zijn algemeenheid opgemerkt dat deze een gegeven zijn. Ook is men van mening dat regulier onderhoud niet uit de platformbudgetten worden betaald.

De beantwoording van vragen over de samenwerking met de gemeente is over het geheel genomen wisselend. De meeste wijkplatforms ervaren weinig speelruimte omdat alles via de manager moet lopen. Ook ervaart men weerstand binnen het gemeentehuis.

Over de gebiedscoördinatoren zijn de platforms eenduidig positief. Er wordt hen een veelheid aan taken toegedicht. Opgemerkt wordt dat de gebiedscoördinator beslissingen moet kunnen nemen, maar ook wordt rechtstreeks contact van de wijkplatforms met vakambtenaren als wens geuit.

Grosso modo worden de eigen resultaten wel als positief beoordeeld maar er wordt ook teleurstelling en frustratie geventileerd. Platforms denken over het algemeen dat bewoners een score tussen de 6 en 9 (op een schaal van 1-10) geven voor het functioneren van hun platform.

Communicatie met de bewoners wordt heel divers ingevuld. De platforms geven hun eigen bijdrage aan het welbevinden van burgers een score tussen de 6 en 8 (op een schaal van 1-10).

De samenwerkingsovereenkomst wordt over het algemeen gezien als een document dat men niet nodig wil hebben, maar dat nuttig is om op terug te vallen.

De status van de wijkplatforms, zoals in de overeenkomst verwoord, wordt verschillend beoordeeld. Over het algemeen is deze goed gedefinieerd, maar enkele platforms maken melding van een spanningsveld rond de politiek geformuleerde doelen voor de wijkplatforms.

Het uitvoeringsdocument wordt meer kritisch beoordeeld: van negatief met communicatie als struikelblok tot in een enkel geval de conclusie dat het goed werkt.

Over het gebiedsgericht werken wordt opgemerkt, dat het goed bevalt of dat het begint te werken.

Wel levert het teveel werkdruk op bij de gebiedscoördinatoren, zo wordt gesteld.

De ervaring met de werkplanprocedure loopt uiteen van tamelijk redelijk tot prima.

Het spoorboekje burgerparticipatie functioneert niet als zodanig. Het is ofwel onbekend of er wordt niet of weinig mee gewerkt. De burgerparticipatie bij het onderhouden van de woonomgeving wordt als positief ervaren. In een enkel geval wordt het als problematisch ervaren of als een probleem.

(N.B. De voorgaande vragen vanaf de status van de platforms zijn in een 4-tal platforms niet expliciet aan de orde geweest of geregistreerd).

Angeren en Ressen

Met de Vereniging Dorpsbelangen Ressen en de Vereniging Strijdbaar Angeren zijn ook gesprekken gevoerd hoewel daar geen wijkplatform actief is.

Strijdbaar Angeren houdt zich bezig met de leefbaarheid van Angeren in de meest ruime zin. Doel is de leefbaarheid tenminste op peil te houden. In juli 2004 heeft de gemeenteraad een Dorpsvisie Angeren vastgesteld, maar er gebeurde volgens de vereniging niets. Er kwam actie voor de leefbaarheid in Angeren vanuit het verenigingsleven en met de ondernemersvereniging. Zo werden er projecten opgepakt via werkgroepen, zoals het Dorpshuis, het doortrekken van de A15, de ontwikkeling van de Huissense Waard en de verplaatsing van het sportpark. Sinds medio 2012 ontvangt men alle informatie bij wijze van proef. Men kan incidenteel iets van plannen vinden. Er wordt gewerkt met commissies, zoals Woningbouw en Uiterwaarden. Eventueel is het in de toekomst denkbaar dat er ook een commissie komt voor een wijkplatform. Binnen de vereniging wordt er gekeken of reanimatie van een wijkplatform in Angeren mogelijk is.

Er is een gebiedscoördinator voor Angeren. Bij signalen vanuit de bewoners wordt verwezen naar de gebiedscoördinator. Voorbeeld van een eigen burgerinitiatief is het aangaan van een gesprek met de projectontwikkelaar van het plan voor de verplaatsing van het sportpark. Daar zijn nieuwe ideeën uitgekomen, die met (oud-)wethouders zijn besproken. Met de plannen is volgens de vereniging niets gedaan. Een daarna gehouden eigen behoefteonderzoek werd niet voldoende representatief gevonden.

Er zijn voor Angeren geen inspanningen gepleegd vanuit de gemeente om een wijkplatform in Angeren te 'reanimeren'. Strijdbaar Angeren heeft op dat punt wel een oproep onder de inwoners uitgezet. Het ontbreken van een platform wordt door de vereniging overigens niet als gemis ervaren. Het functioneren en het gevoel van het oude wijkplatform was niet goed. Er was onvoldoende vertrouwen in de gemeente. Een situatie zónder wijkplatform kan wat hen betreft dan ook als referentiekader (of optie) dienen met een betere afspiegeling van de wijk of het dorp en meer gebruik maken van burgerinitiatieven.

De Vereniging Dorpsbelangen Ressen (VDR) is opgericht in 1995 en heeft functioneel te maken met twee gemeenten, Nijmegen en Lingewaard. Voor Lingewaard valt Ressen onder het wijkplatform Bommel-West. Er is een verschil in benadering: in Bommel gaat het over de inrichting van de wijk en in Ressen over grootschalige regionale zalen als Vlek 14, die in Bommel niet spelen. Naast Vlek 14 speelt in Ressen de Dorpsingel-Oost, het HOV, de A15 (daar wordt wel met Bommel-West samengewerkt), het Rijn-Waal fietspad, het recreatiepark Park Lingezege, een windpark De Grift, leefbaarheid rond A325; dit alles rondom het beschermde dorpsgezicht van de Kern Ressen. Het is volgens de vereniging belangrijk om in een vroeg stadium betrokken te worden bij plannen. Ressen heeft zich 6 jaar geleden al gemeld over de ontwikkelingen rond Vlek 14 maar kreeg toen geen gehoor. Nu pas zijn ondernemersverenigingen en de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe alert op wat er gaat gebeuren. Nijmegen informeert wel via het platform, waar ook de wethouder aanwezig is, en doet dat eerder. Ressen mist de ruggensteun van Lingewaard. Men vraagt zich af hoe er meer invloed kan worden verkregen; door rechtstreeks contact of via een platform? De huidige constructie van een vereniging die ook vertegenwoordigd is in een wijkplatform, wordt effectief gevonden. De gebiedscoördinator moet wel een sterkere rol hebben, ook binnen de ambtelijke organisatie. Bewoners moeten meer worden betrokken.

Bevindingen

Uit de gesprekken komen veel nuances naar voren op de verschillende thema's. Het betekent naar onze mening dat de platforms ieder een eigen identiteit hebben.

Met betrekking tot de taakopvatting komt geen eenduidig beeld naar voren.

Er worden veel vraagtekens gezet bij nut en noodzaak van een aantal procedures in het licht van de slagvaardigheid. Men is tevreden over de gebiedscoördinatoren al zou men graag zien dat deze over meer doorzettingsmacht zouden beschikken. Daarmee kunnen ze dan door de ervaren weerstand in het gemeentehuis breken.

In de gesprekken komt een scala aan verbetermogelijkheden voorbij, die wij graag als input voor de stuurgroep aanreiken. Daarbij kan ook betrokken worden hetgeen de platforms van de betekenis van de stuurgroep vinden.

3.6 Uitkomsten gesprekken met respondenten

In aanvulling op de gebruikte informatiebronnen zijn er ook gesprekken geweest met respondenten die uit hun hoofde van hun functie een verantwoordelijkheid hebben (bestuurlijk, leidinggevend, uitvoerend) voor de wijkplatforms.

Portefeuillehouder wijkplatforms

Eén van de wethouders is momenteel portefeuillehouder voor de wijkplatforms c.q. kernen buiten de drie grote kernen en functioneert in die hoedanigheid als voorzitter van de Stuurgroep; een overleg waarin de wijkplatforms vertegenwoordigd zijn, evenals de betrokken ambtelijke managers en de gebiedscoördinatoren (als adviseurs). Voor de drie grote kernen fungeren er wijkwethouders als contactpersoon voor de betreffende wijkplatforms.

Uit het gesprek met de wethouders kwam een bestuurlijk dilemma naar voren over de betrokkenheid van wijkplatforms bij meer beleidsmatige zaken. Moet dan eerst de opvatting van de raad gevraagd worden of eerst van de wijkplatforms? De rol van de gebiedscoördinatoren in relatie tot de organisatie is groeiende, zo kwam in het gesprek naar voren. De portefeuillehouder wil de interne organisatie rond het betrekken van de platforms bij gemeentelijke zaken verstevigen. Ook wil hij graag lokale overleggen tussen wijkplatforms. Een eventuele rol daarbij van de SWL moet ook duidelijk worden. Naar het voorbeeld van een andere gemeente denkt hij aan het aanstellen van dorpscontactpersonen. Hij wijst nog op de successen die zijn geboekt met het plaatsen van zoutbakken voor gladheidbestrijding en bladkorven in enkele wijken.

Ambtelijk management

In het gesprek met de verantwoordelijke managers kwam naar voren dat er discussie gaande is over representativiteit van de wijkplatforms. In dit verband is de terughoudendheid genoemd bij het platform Loovelden, toen het trolleydossier een politiek dossier werd. Het streven is om een traject op te starten om de rollen in de samenwerkingsovereenkomst te verstevigen. Platforms worden

dan in de ogen van de managers vooraf meegenomen in het ontwerpproces bij civiele projecten. In een later stadium worden alle bewoners betrokken.

Aangegeven werd dat het college van B en W in de Voorjaarsnota 2013 een voorstel over burgerparticipatie heeft gedaan. Bij de vormgeving daarvan koerst de organisatie niet alleen op de wijkplatforms, maar wil het ook breder en met andere middelen draagvlak bij inwoners genereren. De organisatie van en omgang met wijkplatforms is in de ogen van de managers nu niet effectief en efficiënt georganiseerd is. De organisatie is momenteel zo, dat werkplannen van de platforms de input vormen voor de wethouder en de gebiedscoördinatoren. Dat zou breder in reguliere werkprocessen in de organisatie moet worden ingebed. Door aan te haken bij reguliere processen kan er beter aan de voorkant en integraal worden gestuurd. Men wil op deze manier bereiken, dat platforms minder druk hoeven te zijn met de controle op de uitvoering van de werkplannen en meer tijd kunnen besteden aan verbreding van de taak; het vooraf meedenken en signaleren.

Gebiedscoördinatoren

In het Jaarverslag over 2012 is melding gemaakt van een ATOS-rapport over gebiedscoördinatie (zie par. 3.1.5). De gebiedscoördinatoren geven aan dat dit rapport geen bestuurlijke status heeft, maar dat het wel een aanzet is voor het beschrijven van werkprocessen, waar momenteel aan wordt gewerkt. De contacten met de platforms lopen via hen. Deze werkwijze geeft meer rust en duidelijkheid bij de platforms. Volgens de gebiedscoördinatoren wordt er in de platforms geen politiek bedreven. Wijkplatforms beseffen volgens hen ook dat ze er voor het algemeen belang zijn en niet voor het individuele belang. Zij willen representatief zijn voor de wijk. In het algemeen zijn bewoners volgens de coördinatoren positief over de platforms. Er is wel verschil tussen de wijkplatforms van een dorp of een grote wijk. De sociale cohesie binnen een dorp is anders dan binnen een wijk.

De gebiedscoördinatoren geven aan niet altijd of regelmatig niet door iedereen (op het goede moment) betrokken te worden omdat dit niet in het werkproces is opgenomen. De meerwaarde, die de gebiedscoördinatoren kunnen hebben, wordt niet altijd benut. Dit terwijl zij wel de signalen uit de wijk krijgen en op de hoogte zijn van wat er in de wijk aan wensen leeft. Gebiedscoördinatoren zijn niet in de positie om iets af te kunnen dwingen. Dat kan een snelle afhandeling van vragen of plannen in de weg staan. Een en ander is hun inziens nog te vrijblijvend georganiseerd.

Gebiedscoördinatoren missen soms ook gemeentelijke informatie waarmee ze dan in en door het wijkplatform geconfronteerd worden. Dat kan hun aanzien en gezag aantasten. Verankering van regels en structuur is belangrijk, aldus de coördinatoren, zodat men weet hoe om te gaan met de gebiedscoördinatoren. Verder is volgens hen begrip krijgen voor de rol als schakel tussen de gemeente en de wijkplatforms c.q. burgers belangrijk.

Een specifieke taakomschrijving voor de gebiedscoördinatie ligt niet vast. Verwezen is naar een passage uit de programmabegroting 2014 (p. 89):

De gemeente Lingewaard kent 13 (wijk)platforms en een dorpsraad in Ressen. Een (wijk)platform bestaat uit een groep bewoners die met de gemeente samenwerkt om de leefbaarheid en veiligheid in de verschillende wijken te bevorderen. In 2011 is een samenwerkingsovereenkomst met de wijkplatforms afgesloten. Hierin zijn de afspraken opgeschreven hoe de gemeente en de wijkplatforms met elkaar omgaan. In 2012 is hiervoor een uitvoeringsdocument gemaakt.

De gemeente beschikt over een team Gebiedscoördinatie. De drie gebiedscoördinatoren vervullen een belangrijke spilfunctie in de communicatie tussen gemeente en wijkplatforms. Zij betrekken de (wijk)platforms/burgers bij alle initiatieven en projecten op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. Daarnaast bepalen zij met de behandelend ambtenaar het communicatietraject en begeleiden het samenwerkingsproces. Zij organiseren in samenspraak met het college een aantal wijkbezoeken per jaar. Wij werken permanent aan de verbetering van de communicatie tussen gemeente en wijkplatforms en de manier waarop dat georganiseerd is. In 2014 zullen wij hierbij gebruik maken van de conclusies en o

Voor de afhandeling van vragen door de wijkplatforms geldt per 1 januari 2014 een nieuwe werkwijze (zie par. 3.1.7). Vragen vanuit de wijkplatforms komen namelijk op diverse manieren binnen: via platformvergaderingen, wijkbezoeken, mail, telefoon, aanspreken op straat etc. De reactie op deze vragen verliep weinig gestructureerd. Het niet tijdig dan wel foutief antwoorden wekt onnodig wrevel op.

De nieuwe werkwijze is bedoeld om het vertrouwen van de wijkplatforms te winnen en om efficiënter te gaan werken door ervoor te zorgen dat de vragen en de antwoorden van en richting het platform gestructureerd en inzichtelijk gemaakt worden. Deze manier van werken moet helderheid en structuur geven over vragen en antwoorden van wijkplatforms: de vraagstelling wordt helder geformuleerd en genoteerd en de wijkplatforms krijgen een duidelijk, integraal antwoord op hun vragen van het College.²⁹ Als neveneffect kan worden bereikt dat de burger beter weet dat hij bij zijn wijkplatform terecht kan.

Analyse

De organisatie van en omgang met wijkplatforms is in de ogen van de managers en de gebiedscoördinatoren nu niet effectief en efficiënt georganiseerd is. Het gebrek aan samenwerking maakt het verwerken van de wensen van wijkplatforms breder in de werkprocessen van de organisatie in te bedden. Door aan te haken bij reguliere processen kan er beter aan de voorkant en integraal worden gestuurd. Men wil op deze manier bereiken dat platforms minder druk hoeven te zijn met de controle op de uitvoering van de werkplannen en meer tijd kunnen besteden aan verbreding van de taak; het vooraf meedenken en signaleren. Of de nieuwe manier van vragenafhandeling daaraan gaat bijdragen is de vraag. Deze manier van werken is niet afgestemd met de wijkplatforms. De ervaringen ermee zijn wisselend: enkele positieve meningen (beter overzicht, er raken geen vragen meer zoek) worden afgewisseld met uitgesproken negatieve meningen. Belangrijkste kritiekpunt is dat met deze procedure kort en effectief contact met een ter zake kundig ambtenaar niet meer mogelijk is waardoor er geen betekenisvolle communicatie meer zou zijn. Daardoor is er, aldus een aantal wijkplatformvertegenwoordigers, geen ruimte voor een effectieve en efficiënte afhandeling.³⁰

Gebiedscoördinatoren zijn nu niet in de positie om in de ambtelijke organisatie iets af te kunnen dwingen. Dat staat nu een snelle afhandeling van vragen of plannen in de weg. Een minder vrijblijvende organisatie waarbij de gebiedscoördinatoren over meer doorzettingsmacht beschikken, zou daarbij goede diensten kunnen bewijzen. Het is opvallend dat nagenoeg alle ambtelijk respondenten aangeven dat het vertrouwen van de wijkplatforms gewonnen kan worden als er meer inzichtelijk en efficiënt gewerkt kan worden. Ook de portefeuillehouder wil de interne organisatie verstevigen.

Maar, tien jaar na het vorige rekenkamerrapport over deze materie, is de gemeente nog niet in staat gebleken daarvoor de juiste receptuur te vinden.

---

²⁹ Aldus de gemeentesecretaris in zijn ambtelijke reactie.

³⁰ Zeer beknopt samengevat de reacties uit aanvullende gesprekken met de wijkplatforms op resp. 9, 16 en 22 april 2014